

ЛОКАЛНИ И ГЛОБАЛНИ РИСКОВИ ФАКТОРИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА БЪЛГАРИЯ И СВЕТА ПРЕЗ ВТОРОТО ДЕСЕТИЛИЕТИЕ НА ХХІ ВЕК

Георги Найденов, Калоян Харалампиев¹

Въведение

През второто десетилетие на ХХІ век развитието на България е изправено пред значителни локални – вътрешни, и глобални – външни, предизвикателства. Локалните предизвикателства са свързани преди всичко с вътрешния ритъм на социално-икономическото и политическото развитие на страната ни и с **традицията** процесите на концентрация и централизация на капитала в България да се „ускоряват“ чрез периодичното вкарване на нацията във войни и съпътстващите това мизерия и гибел. Успоредно се задълбочава **моралната деградация** на българската политическа класа и произтичащите от това **политическа нестабилност, васално поведение, увеличаване на държавния дълг** и пр.

Глобалните предизвикателства са свързани преди всичко с особеностите в развитието на световната икономика и по-точно с процесите на преместване на центъра на световния пазар от САЩ в Китай; със задълбочаващия се **васалитет** на европейския и в частност – на българския политически елит, спрямо американския англосаксонски и американския еврейски елити. Васалитетът довежда до това, че агресивният военно-политически блок НАТО във все по-голяма степен развива своята военна инфраструктура на територията на Европа и на нашата страна. Ние, европейците, и в частност – българите, във все по-голяма степен сме въввлечени във войната, която американския англосаксонски и американския еврейски елити водят срещу руския народ. Това е изключително опасно за Европа и за нашата страна, защото сме обект на руското ядрено оръжие. Въвличането ни във войната между стария – САЩ, и новия – Китай, центрове на световната търговия превръща страната ни във „фронтowa“ територия. Това е огромен риск за бъдещето на България.

През второто десетилетие на ХХІ век става **наслагване на локалните и глобалните рискове**. В най-буквалния смисъл на думата българският народ е поставен пред възможността да бъде подложен на разруха и дори страната ни да бъде напълно дестабилизирана и опустошена. Ето защо в настоящата студия ще изследваме локалните и глобалните рискове и тяхното наслагване през второто десетилетие на ХХІ век в България.

¹ Георги Найденов е доктор на социологическите науки, професор в катедра „Икономическа социология“ на УНСС; сл. тел.: 81-95-454, e-mail: naidenov@tu-sofia.bg, naidenov@unwe.bg; Калоян Харалампиев е доктор, доцент в Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

1. Локални рискови фактори в социално-икономическото и политическото развитие на България

Основните локални рискови фактори за социално-икономическото и политическото развитие на България са два:

а) Традициите на българската управляваща класа да „ускорява“ концентрацията и централизацията на капитала, като подлага периодично нацията на мизерия и гибел;

б) Рисковият характер на фазата, в която се намира българската икономика, от сегашния поколенски цикъл на Саймън Кузнец.

1.1. Традицията на българската управляваща класа да подлага нацията на дестабилизация, като средство за „ускоряване“ процеса на концентрация и централизация на капитал²

След Освободителната руско-турска война (1877-1878 г.), която изиграва ролята на буржоазна революция в България, процесите на концентрация и централизация на капитала българската управляваща класа реализира, като подлага на разорение всяко ново трудово-активно поколение. Подчертаваме – всяко поколение в България през XX век се подлага на опустошение и гибел от българския едър капитал. Например: поколението на нашите деди е подложено на разорение по време на Балканските и на Първата световна война, поколението на нашите бащи е подложено на мъки, мизерия и глад по времето на Втората световна война, нашето поколение е подложено на неимоверни страдания („цена“ на прехода) през 90-те години на миналото столетие чрез стратегията на ценовите шокове.³

Периодичното изстребление на всяко ново трудово-активно поколение е **първичен инстинкт** на всеки едър национален капитал. Какви са причините за наличието на този инстинкт?

Едрият национален капитал, в сравнение с другите „актьори“ в производствения процес, в най-висока степен е отговорен за разширеното възпроизводство на средствата за производство. В средствата за производство е овеществена обществената производителна сила на труда. С цел да осигури максимално благоприятни условия за развитието на обществената производителна сила на труда, едрият капитал се стреми да увеличава своите печалби, защото единствено, капитализирайки част от

² Освен понятието „дестабилизация“, по-нататък употребяваме и понятията „опустошение“, „изстребление“, „унищожение“, „разруха“ и пр. В голяма степен тези понятия използваме като синоними.

³ Впрочем сиромашията и гибелта на нашето поколение през 90-години, макар и без война, са не по-малко ефективни за капитала, отколкото изстреблението на поколенията на нашите бащи и деди. Но като цяло, българският вариант на опустошение е сравнително по „цивилизован“ на фона на опустошението чрез етнически войни, които се водиха на Балканския полуостров през 90-те години.

печалбата, той успешно реализира своята роля в общественото разделение на труда – разширено възпроизводство на средствата за производство.

Печалбите могат да се увеличават чрез въвеждане на нови технологии и по-съвършена организация на производството, тоест чрез „нови комбинации на производствените фактори“, ако използваме израза на Шумпетер. Този начин на увеличаване на печалбите – чрез търсене на така наречената „**диференциална печалба**“, е могъщ **стимул** за научно-техническия прогрес и бързото нарастване на обществената производителна сила на труда. Но печалбите могат да се увеличават и чрез изменение на **пропорциите** в разпределението на новосъздадената ценност между наемната работна сила и капитала. Печалбите могат да се увеличават, като се увеличи делът на принадлежната ценност за сметка на необходимата ценност.

Най-ефективният начин за изменение на пропорциите в деленето на новосъздадената ценност между труда и капитала е чрез подлагане на собствената нация на дестабилизация, немотия и гибел. Това обикновено се прави чрез **войни**. Едрият национален капитал винаги печели от войните, независимо дали страната е победител или губещ в нея. Ако войната е спечелена, той разширява територията и населението, подлежащи на експлоатация. Но дори войната да е загубена, едрият национален капитал пак печели. *Първо*, защото разрушаването на материално-техническата база на производство благоприятства **технологичното обновление**.⁴ *Второ*, защото ценността на работната сила става много ниска и това благоприятства **концентрацията** на капитала.⁵ *Трето*, разоряването на средния и дребния бизнес, поради намаляването на покупателните възможности на населението благоприятства **централизацията** на капитала.⁶ *Четвърто*, по време на война **извъникономическите** форми на експлоатация се използват много по-широко.⁷ *Пето*, по време на война и през годините след нея масово измират инвалидите, пенсионерите и пр. категории население, които струват само разходи, но не носят ползи на едрият капитал. Тоест, едрият капитал се освобождава и от тази „тежест“, и намалява производствените си разходи.

Доказателство, че дори и губещ войната, едрият национален капитал **пак печели**, е успешното развитие на Германия и Япония след Втората световна война. Две-

⁴ Не е случайно, че повечето войни се водят във възходящата фаза на дългите вълни на Кондратиев, когато става смяна на технологичната основа на производството и се изгражда нова инфраструктура.

⁵ Маркс отбелязва, че за разлика от другите стоки, стоката работна сила, освен производствените разходи, съдържа морален и исторически елемент. Една многогодишна война „привиква“ наемната работна сила към многократно по-ниско ниво на потребление. И по време на войната, и след това, в продължение на десетилетия, наемният работник приема за „морални“ новите, силно ощетяващи го пропорции в разпределението на новосъздадената стойност. Пример – България след Първата и Втората световни войни.

⁶ По време на война едрият национален капитал с много по-бързи темпове „всмуква“ дребния и средния бизнес.

⁷ Добре известни са извъникономическите методи на експлоатация, прилагани в нацистка Германия по време на Втората световна война.

те загубили войната страни станаха **най-конкурентоспособни** в международното разделение на труда!

Освен чрез войни, много ефективен начин за подлагане на новото трудово-активно поколение на оскъдност и гибел е реализиране на поредица от **ценови шокове**. Именно така е подложено на съсипия нашето поколение през 90-те години на XX век.⁸

1.2. Ценовите шокове през 90-те години – целенасочена политика на управляващата класа.

В края на осемдесетте години собственикът на националния капитал – комунистическата номенклатура, изпада в банкрут. Нейните капиталовложения са нерентабилни и нямат възвращаемост. Управляващата класа не получава необходимите постъпления, за да изплаща своите кредити. Банкрутът на управляващата класа – номенклатурата на БКП, закономерно довежда до **политическия преврат** на 10.11.1989 година. След него започва **качествена промяна** в характера на социалните, политическите и производствените отношения в България – на първо място на отношенията на собственост.

От началото на 90-те години, в контекста на парадигмата „**буржоазна революция, държавен капитализъм, групова собственост**“, ние интерпретираме социалната трансформация в България и другите източноевропейски страни като преход от една фаза в развитието на капитализма в следващата негова фаза. За нас това е социална трансформация от съветски към корпоративен държавен капитализъм. При трансформацията номенклатурата на комунистическата партия, възползвайки се от властовите си позиции, всмуква националното богатство и спестяванията на населението и от съвкупен капиталист се превръща в съвкупност от капиталисти. Извършва се **дисперсия** на едрия централизиран държавно-монополистичен капитал. Националният капитал добива характер на „мрежа“ от индивидуални капитали. Най-важните „възли“ в тази „мрежа“ са **разпределителните коалиции**, в основата на които стоят „ядра“ от свързани с лични връзки кадри от изхвърлените на улицата представители на партийно-държавния апарат, на органите за сигурност, на външното разузнаване и т.н.

Разпределителните коалиции се намират в остра борба помежду си за плячката – трупът на фалиралата икономика. Започва много бърза концентрация и централизация на капиталите на разпределителните коалиции. Социалната трансформация и съответно „всмукването“ на националния капитал от разпределителните коалиции на комунистическата номенклатура през 90-те години се извършва чрез реализиране на стратегията на **ценовите шокове**. Как?

След преврата от 10.11.1989 г. и бързите трансформации в политическата, културната, идеологическата и пр. сфери, на 20.12.1990 г. е образувано коалиционно

⁸ Виж: Найденов, Г., Стогодишната парадигма, изд. на Института по социология на БАН, С., 2003, стр. 220-250.

правителство на БСП и СДС. „Сините“ икономически министри внасят в правителството предложение за рязко, скокообразно увеличение на цените. На 29.01.1991 г. Министерският съвет приема така нареченото Постановление №8 за „Либерализация на цените и социална защита на населението“.⁹ Мотивировката е, че в условията на централизирана икономика цените са изкуствено задържани и сега, за да се започне прехода към пазарна икономика, те трябва да бъдат „пуснати“, за да достигнат „равновесните“ си стойности. В чл. 1, ал. 1 и 3, правителството определя един кръг от стоки – на горивата и електроенергията, които остават с фиксирани цени, и друг кръг от стоки – хляба, сиренето, млякото и пр., чиито цени се „прогнозират“ от правителството и са обект на наблюдение и контрол от страна на Министерския съвет. Както „фиксираните“, така и „прогнозираните“ цени няколкократно надвишават дотогавашните си стойности и това изиграва огромна роля за ценовия шок. Всички останали цени се договарят „свободно“.¹⁰

След обнародването на постановлението, само за два месеца, цените на стоките скачат около четири пъти. Инфлацията през март е 381,1% спрямо края на 1990 г. До края на годината, по данни на НСИ, цените скачат около 6 пъти – 573,7%. Спестяванията на населението и оборотният капитал на проходящия дребен частен бизнес са обезценени, покупателните възможности рязко се намаляват и магазините се „напълват“ със стоки.¹¹ **Вътрешният дълг** на номенклатурата на БКП е ликвидиран, при това от обявяващите се за нейни врагове лидери на СДС и министри в коалиционното правителство – И. Костов, Д. Луджев и И. Пушкарров.¹²

Постановлението получава пълната подкрепа на „червения“ и „синия“ политически елит. Непосредствено след като е прието, става неговото обсъждане в парламента. При обсъждането парламентарните групи на БСП и СДС изразяват пълната си подкрепа на това „мероприятие“ на правителството. Лидерът на БСП Ал. Лилев прави изявление, че неговата партия напълно подкрепя правителството и няма да поставя предизборните си интереси над провеждането на реформата. Другият лидер на БСП – А. Луканов, изказва специални поздравления към премиер-министъра

⁹ Виж: Държавен вестник, №9, 1991 г.

¹⁰ В условията на доминираща държавна собственост – повече от 96%, на държавен монопол над ресурсите, неколкотократно увеличение на цените на горивата и електроенергията, а също и на основните хранителни стоки предопределя същия размер на ценови скок и на останалите стоки. Така че „свободното“ договаряне е евфемизъм, чрез който се прикрива все още почти пълния контрол на управляващата класа над цените на стоките. Г. Костов е напълно прав, че чрез ценовия шок „от либерализма остана само наименованието, а по същество сме изправени пред една завоалирана форма на административно-централизирано управление на икономическите процеси при цените.“ Виж: Костов, Г. „Смяната на социално-икономическата система“, сп. „Ново време“, 1991, №10, стр. 14.

¹¹ Един от най-колоритните лидери на СДС по това време – Ал. Йорданов, често с възторг говори по масмедията за това как след „старта“ на реформата магазините са се „напълнили“ със стоки, забравяйки, че това не е резултат от увеличеното производство и съответно увеличеното предлагане, а от рязко намалените покупателни възможности на населението.

¹² Не по-малка е ролята и на „червения“ вицепремиер А. Томов.

Д. Попов „...за решителността, която проявява към стартирането на реформата.“¹³ На състоялото се три дни след приемането на постановлението съвещание на Висшия съвет на БСП и на парламентарната група (02.02.1991 г.) също се приема решение за подкрепа на правителството и се прави декларация, че „БСП не може да застава на популистки позиции... използването на популизма може да бъде окачествено като политическа демагогия, дори като политически цинизъм.“¹⁴

Още по-силна е подкрепата на ценовия шок от страна на „синия“ политически елит. Същия ден, в който се приема постановлението, във в. „Демокрация“ на централно място, на първа страница, се появява информация за него под възторженото заглавие – „Спасителното лечение на икономиката започна!“¹⁵ Два дни по-късно във връзка с влизането в сила на постановлението, пак на първа страница, вестникът публикува статията на Валентин Стоев „Комунизмът си отива – от утре“, с подзаглавие „Постановлението на Министерския съвет за либерализирането на цените и социална защита на населението е старт към нормално общество“.¹⁶

От тогава и до сега нито в „червения“, нито в „синия“ политически елит няма и най-малко съмнение в „необходимостта“ от първия ценови шок. А всъщност чрез него се стартира стратегията на брутален грабеж на българското гражданство. Стартира се моделът на **иррационалния капитализъм**, ако използваме терминологията на М. Вебер, при който печалбата е резултат не на рационална организация на производството, а на използване на държавната власт за спекулации и грабеж.¹⁷

Между 10 и 18 ноември 1990 г. по покана на новия президент Ж. Желев в заседателната зала на президенството се провеждат няколко заседания на лидерите на парламентарно представените политически сили – БСП, СДС, БЗНС и ДПС.¹⁸ Всички лидери единодушно вземат решение за „стартиране на монетарната част на реформата“, тоест за стартиране на модела на ценовите шокове. Хората, които вземат това решение, са: А. Луканов, Ж. Желев, А. Лилев, Н. Ананиева, В. Вълков, Е. Кирчева, П. Дертлиев, М. Дренчев, Д. Луджев, П. Симеонов, Й. Трифонов, П. Берон, К. Тренчев, А. Доган, О. Октай, В. Сидеров, Е. Сугарев и др. – общо около трийсетина човека.¹⁹

Лидерите на БСП се противопоставят на другото решение на тази своеобразна „Кръгла маса“ – ценовият шок да бъде съпътстван от политически театър „смяна на властта“ – тоест, на предложението на другите политически сили правителството

¹³ В. „Дума“, 1.02.1991, стр. 1-2.

¹⁴ В. „Дума“, 3.02.1991, стр. 1.

¹⁵ В. „Демокрация“, 29.01.1991, стр. 1.

¹⁶ В. „Демокрация“, 31.01.1991, стр. 1.

¹⁷ Уместен е въпросът: А възможно ли е било вместо стратегията на ценовите шокове, да се стартира стратегията на бързата приватизация? По този въпрос виж приложение № 9 от монографията на Г. Найденов „Стогодишната парадигма“.

¹⁸ Кръгла маса, ИК „Библиотека 48“, София, стр. 11.

¹⁹ Г. Найденов свидетелства: „За тези имена се сети Ж. Желев в един мой разговор с него. По-късно проведох разговор и с А. Лилев, надявайки се той да допълни списъка. Той обаче отказа категорично да ми даде каквито и да е сведения.“

на А. Луканов да подаде оставка и да се състави коалиционно правителство. Но по време на полета до Париж за Срещата на върха на СССЕ на 18 ноември А. Луканов отстъпва на натиска на Ж. Желев и се съгласява и с това предложение. И веднага след образуването на коалиционното правителство на Д. Попов, чрез Постановление № 8 от 29.01.1991 г. се стартира моделът на ценовите шокове.

Стратегията на ценовите шокове довежда до **деиндустриализация** на страната. Производството все повече запада.²⁰ Тъй като в условията на банкрут не се произвежда принадлеен продукт, външният дълг е изплащан от **необходимия продукт**. Това става възможно чрез „демодернизация“ на трудовия пазар. Тя довежда до значително намаляване на реалните доходи на населението през първата половина на 90-те години.²¹

Значителното намаляване на жизненото равнище се представя от „червения“ и „синия“ политически елит не като резултат от приетия модел на трансформация, а като „необходимост от реструктуриране на икономиката“, неизбежно водещо да спад в брутния вътрешен продукт.²² През 90-те години се установява тригодишен ритъм на ценовите шокове. След първия, който е в началото на 1991 г. – 6 пъти увеличение на цените, вторият става през 1994 г. – 2 пъти увеличение, а третият – през зимата на 1996/1997 г. – отново 6 пъти увеличение.

Ценовите шокове винаги са свързани със **смяна на властта**. Нито тригодишният ритъм на ценовите шокове, нито смяната на властта са случайни през 90-те години. Както казахме, от началото на „реформите“ тече усилен процес на **концентрация и централизация** на капитали на разпределителните коалиции на властващия елит. Основен механизъм за концентрацията на техните капитали е изграждането на веригата: частни фирми-държавни предприятия-банки-спестявания на населението. Това е една отлично действаща **помпа** за „изсмукване“ на спестяванията на населението и на оборотния капитал на дребния и средния бизнес. Банките акумулират спестяванията на населението и оборотния капитал на дребния и средния бизнес. Държавните предприятия теглят огромни кредити от банките, тоест

²⁰ По този въпрос виж Геров, К. „Модели на ликвидирание на предприятия“, в „Българската икономика: реформи, промени и перспективи“, С, 1996, стр. 231-238.

²¹ М. Желязкова привежда данни, които показват, че покупателната сила на минималната заплата към основни продукти: хляб, свинско месо, мляко и сирене за периода от 1991 г. до 1997 г. е намаляла около 5 пъти, а на средната заплата – 2 пъти. Реалните доходи през 1997 г. са 32% от доходите през 1990 г. Виж: Желязкова, М. „Деформации на трудовия пазар“, в „Променящите се лица на демокрацията, икономическа, индустриална, политическа“, ИФПШ, С, стр. 247. Подобни резултати се дават и от други социологически изследвания. Според нас, спадът в реалните доходи на българското население не е чак толкова голям, тъй като в изследванията не се отчитат доходите, които получава населението чрез участието си в „сивата“ и „черната“ икономика.

²² М. Желязкова доказва **фалшивостта** на това обяснение чрез анализ на спада в реалните доходи на населението и брутния вътрешен продукт. Спадът в БВП е съществено **по-малък**, отколкото спада в реалните доходи на населението. Въпреки че той оказва влияние, по-важните фактори са „непрозрачните механизми на разпределение на дохода и засилената йерархичност на трудовите отношения.“, Цит. пр., стр. 247.

всмукват спестяванията на населението и оборотния капитал на дребния и средния бизнес. Частните фирми на властващия елит изсмукват печалбите на държавните предприятия.²³ Извършва се **концентрация** на капитала. Парите на населението и на дребния и средния бизнес стават пари на властващия елит. Времето, необходимо за натрупване и всмукване на паричните средства, е около три години. В края на третата година застана въпросът за **легитимация** на грабежа. Защото парите ги няма в банките. Тогава управляващата класа организира ценовия шок. Чрез него се стопяват задълженията на частните фирми към държавните предприятия, на държавните предприятия към банките и на банките към населението и дребния и средния бизнес. И всичко може да започне отначало.

Важен момент в организирането на ценовия шок е смяната на властта. За да понесе населението спокойно легитимацията на грабежа, правителството започва бавно да вдига цените. Опозицията организира „народно недоволство“ – започва **политическият театър „смяна на властта“**. По такъв начин се отклонява вниманието на населението и се предотвратява неговата евентуална съпротива срещу ценовия шок. Вместо да се вдигне на бунт срещу властта и да иска гарантиране на спестяванията си чрез продажба на предприятията длъжници, чрез връщане на взетите кредити и т.н., гражданството сваля ту „червените“, ту „сините“. А всъщност червеният и синият елит играят заедно добре репетираната пиеса **„узаконяване на грабежа“**. И имат успех!²⁴

Стратегията на ценовите шокове като начин на социална трансформация от съветски към корпоративен държавен капитализъм се използва **само** в България, СССР и Румъния. Частично се използва и в Полша. Тази стратегия е възможно най-бруталната и вредна за нацията и държавата форма на социална трансформация. Не е случайно, че именно България, Русия и Румъния имат най-лоши показатели за социално-икономическото си развитие през последното десетилетие на XX век. Използването на тази стратегия, от една страна, е показател за вътрешната деморализация на управляващата класа. От друга страна тя дава „посоката“ за нейната по-нататъшна деморализация.

²³ Относно ролята на предприятията във веригата за акумулиране на индивидуалните капитали на управляващата класа виж по-подробно Дончев, С. „Разпадане на българските предприятия и реструктуриране на индустриалната дейност“, в „Променящите се лица на демокрацията, икономическа, индустриална, политическа“, ИФПШ, С, 2000, стр. 199-203.

²⁴ Относно това – как се играе „политическият театър“, как става легитимацията на грабежа, виж: Найденов, Г., „Стогодишната парадигма“, изд. на Институт по социология, БАН, С., 2003, пар. 8.5. „Червеният“ и „синият“ квазиетноси – субстратна основа на двуполусния политически модел – стр. 239-250. А относно използваните идеологии при провеждане на приватизацията – пак там, пар. 8.2 „Приватизацията и нейното идеологемно поле“ – стр. 210-220.

1.3. Ритъмът на дестабилизацията на България – поколенските цикли на Саймън Кузнец. Какви са рисковете за изтребление на сегашното трудово-активно поколение?

В средата на XX век видният американски икономист и нобелов лауреат от руско-еврейски произход Саймън Кузнец, изследвайки динамиката на строителството в САЩ, открива цикли с продължителност 20-25 години. Тази продължителност е подобна на периодичността на смяната на поколенията. Причината за тези строителни цикли Саймън Кузнец вижда именно в смяната на поколенията. Според него, всяко едно ново трудово-активно поколение прави инвестиции в строителството на жилища. Така че строителният бранш периодично преминава през периоди на подем, а след това – на спад, обхващащи период с продължителност 20-25 години. Тези вълни се наричат **поколенски** или също **строителни** цикли.

Нашите изследвания на дългите вълни на Кондратиев в 11 страни по различни натурални и ценностни показатели показват, че присъствието, честотата на вълни с периодичност 20-25 години в икономическата динамика на тези страни е съизмерима с честотата на дългите вълни на Кондратиев и с промишлените цикли.²⁵ Тоест, поколенските цикли в същата степен са **органична характеристика** на капиталистическия начин на производство, както кондратиевите и промишлените цикли. Те не са специфични само за строителния бранш, а са обща характеристика на динамиката на капиталистическите икономики.

Има ли връзки и зависимости между поколенските цикли в България и подлагането на всяко ново трудово-активно поколение на нашата нация на бедност и гибел? Има ли **актуален риск** за стартиране на ново опустошение на България?

За да отговорим на този въпрос най-напред проверихме наличието на поколенски цикли в българския строителен бранш, тъй като това е отрасълът, където те са открити най-напред.

За строителния отрасъл открихме следните данни в статистическите годишници:

- индекси за строителната продукция – 1952 година, 1956-1957 година и 1960-2007 година;

- заети в строителството – 1926 г., 1934 г. и 1948-2011 година.

Тези данни са несъмнено представителни за динамиката в строителството. Вторият показател – заетите в строителството, има един плюс, че данните са за продължителен период. Чрез бейсовски спектрален анализ върху наличните динамични редове получихме следните резултати (Виж табл. 1.).

Вижда се, че и по двата показателя има поколенски цикли с продължителност 20 години. Освен това и по двата показателя има цикли с продължителност 28 години, които също можем да считаме за поколенски цикли.

Събрахме данни и за средната продължителност на живота и за броя на населението към 31.12. на съответната година. Защото след като разглеждаме поколенски цикли и изтребление на нацията, ясно е, че тези процеси имат своето **демографско**

²⁵ Найденов, Г., К.Харалампиев, Дългите вълни на Кондратиев при „социализма“, ИК-УНСС, С., 2014

изражение. Спрямо тях също приложихме бейсовски спектрален анализ. В динамиката на средната продължителност на живота има един поколенски цикъл с продължителност 26 години. В динамиката на населението към 31.12. на съответната година също има един поколенски цикъл. Той е с продължителност 22 години.

В таблица 1 са нанесени откритите цикли и тяхната „стъпка“ по четирите показателя.

Таблица 1. Открити цикли в индекса на строителната продукция, в индекса на заетите в строителството, в средната продължителност на живота и в броя на населението към 31.12 на всяка година.

Период на цикъла	Индекси на строителната продукция	Индекси на заетите в строителството	Средна продължителност на живота	Население към 31.12.
69			X	
43				X
41		X		
35			X	
28	X	X		
26			X	
22				X
20	X	X		
16				X
14				X
9				X

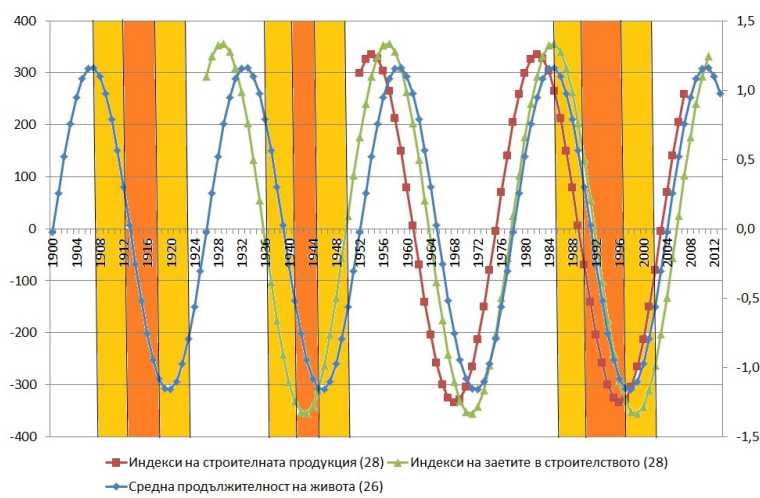
Имаме две **хипотези** за взаимовръзката между поколенските цикли и периодичното изстребление на нацията.

Първата е, че има такава връзка. Дали е така, може да се установи, ако трите изстребления са „разположени“ върху динамиката на поколенските цикли по **един и същи начин**.

Втората ни хипотеза е, че поколенските цикли се намират в **низходяща фаза** по време на трите изстребления на нацията. Основанията за тази хипотеза са, че в период на бедност и гибел новото трудово-активно поколение прилага стратегии за оцеляване, а не за подобряване на жизнения си стандарт чрез придобиване на собствено жилище.

Какво направихме, за да проверим двете хипотези?

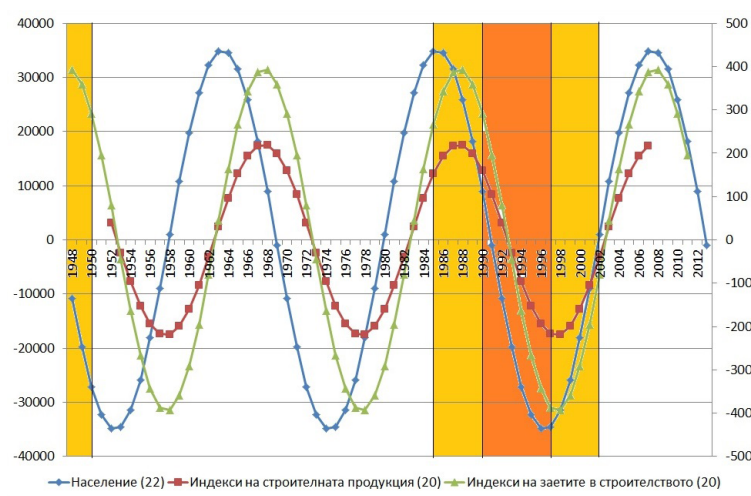
В една графика разположихме двата 28-годишни цикъла – на индекси за строителната продукция и на заети в строителството, плюс 26-годишния цикъл на средната продължителност на живота. Пуснахме три „полоси“ за периодите на изтребление на нацията. (Виж фигура 1.)

Фиг. 1. Строителни цикли в индекса на строителната продукция, в индекса на заетите в строителството и в средната продължителност на живота

С тъмно оранжев цвят сме означили периода на самото изтребление: първото – 1912-1918 г., второто – 1941-1945 г., третото – 1991-1997 година. Със светло оранжев цвят сме маркирали от двете страни на всяко изтребление петгодишен период който **предшества** и **последва** изтреблението. Използваме петгодишен период **условно**. Убедени сме, че за всяка една от трите деструкции чрез качествени и количествени методи може да се установи кога точно управляващата класа започва подготовката за тях и колко дълго след завършването на опустошението неговият ефект продължава да влияе върху ценността на работната сила. Но това са проблеми, които на този етап няма да разглеждаме. Петте години са, така да се каже, „минимумът“ на „пространството“ на предизвестените оскъдност и гибел.

Направихме и втора графика, като насладихме индексите на строителната продукция и на заетите в строителството с 20-годишна периодичност и населението към 31.12. с 22-годишна периодичност върху последната деструкция – 1991-1997 година. (Виж фигура 2.)

Фиг. 2. Строителни цикли в индекса на строителната продукция, в индекса на заетите в строителството и в броя на населението към 31.12. на всяка година

Какво показват резултатите от построените графики?

а) Поколенските цикли се намират в **низходяща фаза** по време на трите опустошения на страната. Това е потвърждение както на първата, така и на втората хипотеза;

б) През първата половина на XX век се „случват“ две опустошения, докато през втората половина на XX век – само едно. Според нас причината за „рехавостта“ на деструкциите през втората половина на XX век, в сравнение с тези през първата половина, е, че през втората половина има само една причина за дестабилизация – преходът от съветски към корпоративен държавен капитализъм, което е социална трансформация от втори порядък. Докато през първата половина на XX век на практика се извършва социална трансформация от първи порядък. Защото, въпреки че в този период се извършва вторична буржоазна революция – деветосептемврийската от 1944 г., тя на практика решава задачи, нерешени и наследени от първата буржоазна революция – Руско-турската освободителна война. Имаме предвид, че след Руско-турската война се извършва **оземляване** на селяните, а не тяхното **обезземляване**. Така че основната задача на генезиса на капитализма – разкъсването на връзката на непосредствения производител с неговите средства за производство и експроприация на частната собственост на масата от населението, се извършва едва след 09.09.1944 година. На практика генезисът на капитализма в България се извършва чрез **две поредни разрухи**.

в) Пикът на последния поколенски цикъл е по време на голямата икономическа криза започнала през 2008 година. Въпросът е – по време на низходящата фаза, която в момента „тече“, ще има ли опустошение, или то ще бъде проведено при низходящата фаза на следващия поколенски цикъл?

- От една страна, вероятността опустошението да се състои сега е много голяма, защото на трудовия пазар вече има ново трудово-активно поколение, което подлежи на изстребление. Има редица индикатори, които сочат, че предварителната под-

готовка за това вече е направена, че то вече е **започнало**. Например истеризирането и фрустрирането на общественото мнение чрез дейността на националистически партии и съответно натрупването на междуетническа омраза²⁶, реактивизиране на противопоставянето между „комунисти“ и „антикомунисти“, създаването на политическа нестабилност от лятото на 2013 г., източването и фалирането на КТБ и др.

- От друга страна, погледнато от чисто икономическа гледна точка, изстреблението в момента не е съществено необходимо за големите разпределителни коалиции – Мултигруп, СИК, ТИМ, „Котараците“, Иво Прокопиев, Цветелина Бориславова, Алексей Петров и т.н. Не е съществено необходимо, тъй като големите разпределителни коалиции вече имат консенсус да включат в орбитата на разпределението още един механизъм за концентрация и централизация на капитала – **увеличаване на държавния дълг**. Ако разпределят помежду си по два милиарда държавни дългове годишно, както беше в първия мандат на правителството на Б. Борисов, разрухата може да се отложи до низходящата фаза на следващия поколенски цикъл, тъй като при него именно ще се достигнат опасните стойности на държавния дълг.

Близкото бъдеще ще покаже за кога управляващата класа е **„наскрочила“** опустошението. Във всеки случай, дори и да реши да проведе изстреблението при низходящата фаза на следващия поколенчески цикъл, сегашното ново трудово-активно поколение неизбежно ще премине през три последователни разрухи, както стана с нашето поколение.

2. Глобални рискови фактори за съществуването на България и света

Ще разгледаме два основни типа рискови фактори за съществуването на България и света:

а) Рискови фактори, свързани с особеностите на периода, в който се намира световната икономика. А именно, че това е период на преместване на центъра на световния пазар от САЩ в Китай;

б) Рискови фактори, свързани с особеностите в поведението на англосаксонските елити. А именно, че тези елити използват агресивните войни за решаване на икономическите и другите си съперничества с останалите големи икономики.

²⁶ Относно разгарянето пламъка на етническата омраза виж: Найденов, Г., Българският етнически модел – представителство на българския национализъм и патриотизъм в 41-то Обикновено народно събрание, В: Българският етнически модел – политическа митология или проблемна реалност?, изд. „Авангард Прима“, С., 2011. Към казаното там трябва да добавим, че след неуспешния атентат за убийство на А. Доган на 19.01.2013 г. междуетническото напрежение в България се засилва.

2.1. Рискови фактори, свързани с особеностите на периода, в който се намира световната икономика

Понастоящем световната икономика се намира в период на **преместване на центъра на световния пазар от САЩ в Китай**. Много учени правят аналогия на сегашната световна икономическа криза с кризата от 1929/33 година, когато става преместване на центъра на световната търговия от Великобритания в САЩ.

Основанията за това са много:

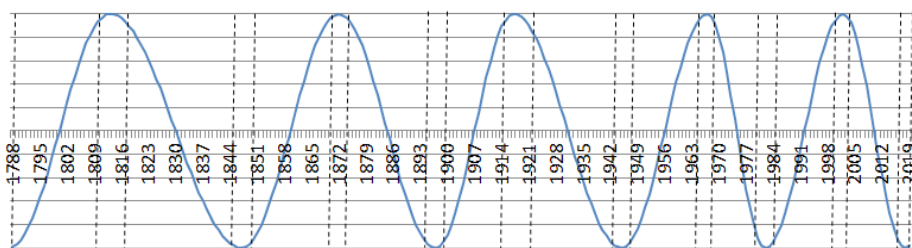
а) Несъмнено сегашната криза по своята **дълбочина** и **продължителност** е единствената, която през изминалия почти вековен период наподобява Великата депресия;

б) В момента световната финансова система е в период на **трансформация** – доларът постепенно губи позициите си на резервна валута, също както лирата-стерлинга започва да губи позициите си след Великата депресия;

в) Експортът и импорът на Китай вече изпреварва експорта и импорта на САЩ, което е несъмнен индикатор, че понастоящем центърът на световната търговия постепенно се мести от САЩ в Китай, също както след Великата депресия се премести от Великобритания в САЩ;

г) Темповете на развитие на този „кандидат“ за нов център на световната търговия са неколkokратно **по-високи**, отколкото на „стария“ център, също както темповете на развитие на САЩ са неколkokратно по-високи от тези на Англия в периода след Великата депресия;

д) От времето на Великата депресия са минали две дълги вълни на Кондратиев, които представляват четирите фази на пълния цикъл на еволюция на световния пазар. Според Владимир Пантин в момента светът е във фазата на „**Великите сътресения**“ (2000-2020 г.), при която, също както при предходната фаза на „Велики сътресения“ (1914-1944 г.), голямата икономическа криза е съпътствана със съществени изменения в технологичния начин на производство, на финансовата система, с войни и геополитическия баланс.

Фигура 3. Петте цикъла на икономическата конюнктура, според Владимир Пантин

Руският изследовател В. Пантин разграничава два типа кондратиевски цикли. Първият тип нарича „цикли на границата на вековете“. Такива са първият, описан от Кондратиев, протекъл от края на XVIII до средата на XIX век, третият – от края на XIX до средата на XX век и сегашният пети цикъл, започнал от края на XX век. Вторият тип цикли той нарича „цикли от средата на века“. Такива са вторият – от средата до края на XIX век, и четвъртият – от средата до края на XX век²⁷. При **първия тип** цикли, **възходящата вълна** е свързана с радикална промишлено-технологическа революция (**технологически преврат**). След това – при **низходящата вълна** – икономическият ръст е неустойчив, съпътстван с „**велика депресия**“ и „**велики сътресения**“ в световната икономика и политика²⁸.

При **втория тип** цикли **възходящата вълна** е свързана с геополитическа и геоикономическа революция (**революция на международния пазар**), в резултат на което се създават принципно нови условия за разпространение на новите технологии и отрасли на производството, възникнали в предходния кондратиевски цикъл. След като този нов начин на производство се разпространи от центъра на международната търговия към полупериферията и периферията и се изчерпи неговият потенциал, започва **низходящата вълна**, която е характерна със **структурна криза** – криза на съществуващата отраслова и технологична структура, и на свързаните с нея социални структури и институции. Структурната криза на икономиката и обществото създава предпоставки и води до **нова промишлено-технологична революция** – започва **нова спира**ла на технологическото, икономическото, политическото развитие на международния пазар²⁹.

Ние приемаме теорията на В. Пантин, включително и неговата терминология. Нещо повече, направихме много трудоемко изследване на съкращаването на дългите вълни на Кондратиев, използвайки количествени методи.³⁰ Но трябва да отбележим следното противоречие между неговата (на Пантин) теория и тезите на Н. Кондратиев. Според Н. Кондратиев „сгъстяването“ на социалните конфликти е във възходящата фаза на дългата вълна, докато според В. Пантин е при низходящата фаза на първата дълга вълна във всеки цикъл на еволюция на международния пазар. Именно тази фаза той нарича „Велики сътресения“. Впоследствие В. Пантин коригира своята теза, като приема, че „сгъстяването“ на социалните – икономически и политически конфликти, е във върховете и най-ниските периоди на дългите вълни.³¹ Склонни сме да приемем тази теза, като обаче изрично подчертаваме, че „сгъстяването“ на социалните конфликти е най-голямо, дори може да се каже – на един порядък по-голямо, в „дъното“ на прехода от първата към втората дълга вълна

²⁷ Пантин, В. Циклы и ритмы истории. Издателство „Аракс“, Рязан, 1996, стр. 57

²⁸ Пак там.

²⁹ Пак там, стр. 58.

³⁰ Виж: Найденов, Г., К. Харалампиев, „Съкращават ли се дългите вълни на Кондратиев?“, В: Дългите вълни на Кондратиев при „социализма“, Издателски комплекс-УНСС, С., 2014, стр. 180-203.

³¹ Пантин, В. И., В. В. Лапкин, „Философия исторического прогнозирования: ритмы истории и перспективы мирового развития“, изд. „Феникс+“, Дубна, 2006.

на всеки цикъл на еволюция на международния пазар. Така е например при прехода от първата към втората вълна на предходния цикъл в еволюцията на световния пазар. Тогава е „Великата депресия“ 1929-1933 г., „обградена“ от две световни войни.

Когато през 2011 г. избухва дълговата криза в САЩ, много учени, включително и ние, отбелязахме – ето второто „дъно“ на тази прогнозирана дубълвеобразна криза – всичко си е на мястото.³²

Дали обаче „Всичко си е на мястото“? Е ли сегашната криза „истинската“ криза и не предстои ли всъщност тепърва „истинската“ криза? Или най-малкото – не предстои ли тепърва второто дъно на сегашната криза? Освен това – има ли рискове от **световна термоядрена война**? Защото преместването на центъра на световното търговия винаги досега се е съпътствало със световни войни. При последното преместване дори бяха две световни войни!!! Войните, които старият център на световния пазар – САЩ, разпалва – Сърбия, Афганистан, Ирак, Либия, Сирия, Украйна и пр., могат ли да изиграят ролята на световна война и да ни се размине унищожаването на човечеството чрез термоядрена война?

Ще представим няколко аргумента за основателността на тези въпроси, като за целта ще разгледаме някои **особености** на социално-икономическото развитие на двете най-големи икономики – тази на САЩ и Китай. Ще покажем, че в тяхното социално-икономическо развитие има специфики, които могат да ги превърнат в източник на **глобално икономическо неравновесие** и на **световна война**. Имаме предвид причини, които са допълнителен импулс към неравновесие и криза, освен другите – общи, характерни за капиталистическия начин на производство причини.

Ще започнем с „претендента“ за нов център на световната търговия – **Китай**.

- Икономическата криза на САЩ индуцира икономическа криза в Европа. Но не и в Китай и другите страни от БРИКС. Тя, разбира се, повлия отрицателно върху тяхното развитие, но не „фатално“. Наши изследвания показват, че ритъмът на икономическото развитие на Китай, и по специално на дългите вълни на Кондратиев, не съвпада с ритъма на световната икономика.³³ Низходящата фаза на дългата вълна на Кондратиев в Китай и съответно нейното „дъно“ **тепърва предстои**. Отделно, не бива да си затваряме очите и пред това, че „дъното“ на сегашната дълга вълна на Кондратиев при световната икономика се очаква към 2020 година. Ако това „дъно“ съвпадне с низходящата фаза на дългата вълна на Кондратиев в Китай, е трудно да си представим мащаба на световната икономическа криза, която ни очаква. Или на второто дъно на сегашната икономическа криза.

- А нисходяща фаза на дългата вълна в икономическото развитие на Китай е неизбежна. И не само по чисто икономически причини, тоест, че всички страни неизбежно – след като преминат през възходящата фаза на дългата вълна, преминават и през низходящата ѝ фаза. Освен икономически има и социално-полити-

³² Виж: Найденов, Г., К. Харалампиев, Глобалната власт – рискове за близкото бъдеще, „Икономически и социални алтернативи“, №2, 2012, стр. 128-129.

³³ Виж: Найденов, Г., К. Харалампиев. Прогнозиране на кризи – икономическата динамика на Китай и „светлите перспективи“. Четвърта международна научна конференция „Общество на знанието“, Несебър, 2011.

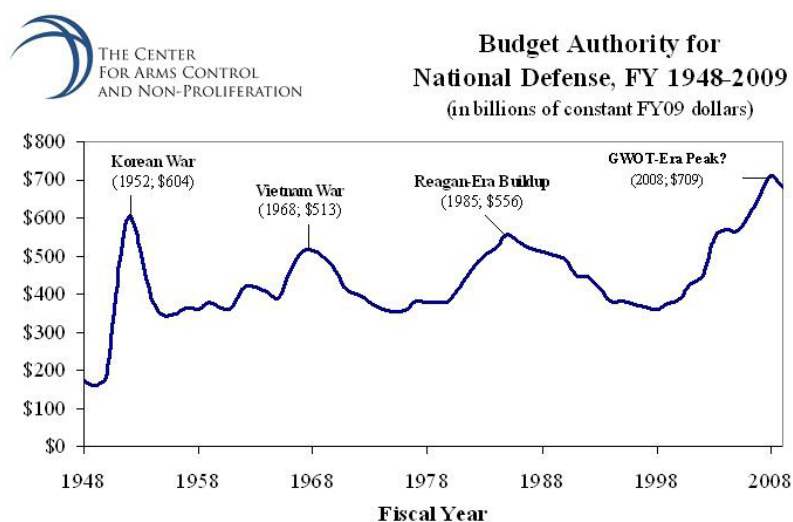
чески причини да очакваме икономически сътресения в Китай. Защото в Китай в близко бъдеще ще завърши индустриализацията. Историческият опит показва, че в страни, където е приключила индустриализацията (тоест, по-голямата част от работната сила е заета в едрото промишлено производство), естествената форма на политически отношения е **демократичната политическа система**. В Китай преходът от съветски към корпоративен държавен капитализъм се извършва **по време** на индустриализацията. Затова се запазва авторитарната политическа система – защото тя е естествена форма на политически отношения навсякъде по света за периода на индустриализация. След като приключи индустриализацията, след като индустрията „всмуче“ гигантска многомилионна маса от упражняващо ръчен труд селско население – а това ще стане през сегашното, или най-късно, през следващото десетилетие, преходът в Китай към демократична политическа система става неизбежен. И е много вероятно този преход да е **допълнителен фактор** за индуциране на дълбока икономическа криза – както стана в Централна и в Източна Европа.

Причините да очакваме „импулс“ за нова световна криза има и в спецификите на социално-икономическото развитие на все още най-голямата световна икономика – тази на **САЩ**.

- Американската икономика има следната специфика. Особено голяма роля в нея има **военно-промишленият комплекс**. В американския военно-промишлен комплекс изкарва прехраната си близо 1/6 от американското население. **Периодично** се „налага“ натрупаните запаси от оръжия, снаряди, бомби и пр. да се „изразходят“, за да се получават нови държавни поръчки. Тази „потребност“ е напълно в съзвучие с позитивното отношение на общественото мнение, а също и с нагласите на американския англосаксонски и американския еврейски елити за използване на войната като средство за решаване на икономически, политически и пр. конфликти и конкуренция.

Използването на **военни действия** като средство в конкуренцията с другите национални бизнеси обаче крие сериозни **икономически** рискове. Ето защо американският военен бюджет има цикличен характер. Той периодично преминава през периоди на подем, а след това – на спад (виж фигура 4³⁴).

³⁴ Данните за военния бюджет на САЩ са взети от статията на Травис Шарп „Текущите разходи за отбрана на САЩ в сравнение с разходите след 1948 година“. Те се отнасят за периода 1948-2009 година и са в съпоставими цени.

Фигура 4. Военен бюджет на САЩ в съпоставими цени

От представената графика е видно, че от края на XX век и през първото десетилетие на XXI век – до 2008 г., американският военен бюджет се намира в повишителна фаза на своя цикъл. През 1998 г. военният бюджет има най-ниската си стойност – 358 милиарда долара. Възлова е 2001 година. След нея започва **рязко** увеличение на военния бюджет. През 2008 г. той е 709 милиарда долара – за десет години се увеличава почти двойно в сравнение с 1998 година³⁵. Това „шоково“ увеличаване на военния бюджет благоприятства **концентрацията** на капитала във военната индустрия, в петролния и в наркобизнеса³⁶.

- В резултат обаче на тази „шокова“ концентрация на капиталите през първото десетилетие на XXI век се **намаляват** **покупателните възможности на американските данъкоплатци**. Стига се до значително увеличаване на задлъжнялостта на американските домакинства – през 1998 г. тя е 63% от брутния вътрешен продукт, а през 2007 г. скача на 100%³⁷. През 2008 г. вече всеки десети притежател на ипотечен кредит не може да плаща вноските си в банките. Това е една от най-съществените причини за **машабите на световната криза**. Тя започва като **ипотечна криза** в САЩ, след това се превръща във **финансова**, а впоследствие и в **световна**

³⁵ Sharp, T. Current U.S. Defense Spending vs. Spending Since 1948, 2009, стр. 2

³⁶ Защото за охрана на местните племенни наркособове в Афганистан се плаща с парите на американските данъкоплатци (и българските), а не с парите на американския национален наркобизнес. Защото охраната на петролопроводите в Ирак също се плаща с парите на американските данъкоплатци (и българските), а не с парите на американските петролни корпорации и пр. По такъв начин американският политически елит спестява колосални производствени разходи на американския петролен и наркобизнес. Тоест, американският петролен и наркобизнес **концентрира** в себе си доходи на американските, европейските и пр. данъкоплатци.

³⁷ Сапир, Ж., Завръщането на протекционизма и яростта на неговите противници, Монд дипломатик, март 2009, стр. 1, 8.

икономическа криза. До края на сегашния мандат на президента Б. Обама най-вероятно ще продължи низходящата фаза в динамиката на военния бюджет. След това обаче ще започне неговата възходяща фаза. А това в рамките на едно десетилетие ще доведе неизбежно до нова криза, която, ако съвпадне с кризата в Китай, ще бъде всъщност „**истинската**“ криза на преместването на центъра на световната търговия. Още повече, че тя може да бъде съпътствана със световна война. Защото досега винаги икономическата доминация на новият център на световната търговия се е превръщала в политическа доминация и това е ставало чрез войни.

- Този проблем се задълбочава и от сегашната икономическа политика в САЩ и Европа. По време на финансовата криза започва „надуването“ на нов финансов „балон“. В САЩ най-напред „наливат“ 700 млрд. долара в заплашените от банкрут банки. Но се оказва, че печатането на 700 млрд. д. за „спасяване“ на американската банкова система не е достатъчно за „измъкване“ от кризата. И това е естествено – взривения овеществен човешки труд неколкосткратно надвишава по стойност напечатаните долари.³⁸ Ето защо след дълги „пазарлъци“ демократи и републиканци се разбират да се напечатат допълнително между 2,1 и 2,4 трилиона долара на три етапа до 2013 година. Заедно с предходните суми, това количество новонапечатани долари вече е съизмеримо със стойността на взривения човешки труд. „Надутият“ – освен в САЩ, и в ЕС, Япония и т.н. финансов „балон“ до края на 2013 г. се очакваше да бъде на стойност около 9 трилиона долара.

- Тази икономическа политика неизбежно създава рискове от **неконтролирана инфлация**. От една страна, печатайки долари, американското правителство обезценява своите и на американския бизнес задължения към други държави и чуждестранни бизнеси, притежаващи големи валутни резерви в долари (например Китай). Така че, макар и рискувайки да „изпусне юздите“ на инфлацията, в известна степен тази политика „стабилизира“ икономическото статукво на американската икономика³⁹. Но от друга страна, вълните на американската **инфлация** се разпространяват по целия свят и създават несигурност в световната икономика. Гигантското **прахосване** от страна на американския елит на овеществен човешки труд във водене на войни продължава. Ежедневно през първото десетилетие на XXI век трудът на американските данъкоплатци се „**взривява**“ във въздуха в буквалния смисъл на думата. **Диспропорцията** между паричната маса и стоковия фонд неминуемо се задълбочава и затова считаме за вероятно **второ дъно** на кризата; или **истинската криза тепърва предстои!**

- Има и още нещо. Начинът на решаване на сегашната криза – чрез печатане на долари, увеличава и без това високия държавен дълг на САЩ и Европа. Държав-

³⁸ Според Института за международни проучвания „Уотсън“, за този период **преките разходи за войните** струват на американските данъкоплатци 1,3 трилиона долара. Заедно с непреките, унищоженият труд на американското гражданство е на стойност между 3,7-4,4 трилиона долара. (в. „Труд“, 30.06.2011, стр. 29).

³⁹ Свидетели сме колко краткотрайно е това „стабилизиране“. През месец юли 2011 г. в публичното пространство все по-упорито се коментира перспективата американското правителство да обяви фалит (в. „Труд“, 24.06.2011, стр. 23).

ният дълг става непосилно бреме за двата региона. Този процес – на увеличаване на държавния дълг в САЩ, започва още от периода на Виетнамската война, но се засилва съществено по време на „Звездните войни“ на Р. Рейгън и при агресията в Афганистан и Ирак, и на все нови и нови войни.⁴⁰

Повече от 70% от американския държавен дълг и американския доларов резерв се държат от чуждестранни инвеститори и емисионни банки.⁴¹ Азиатските икономики държат огромен – спрямо САЩ и Европа, валутен резерв в долари. **Само Южна Корея през 2005 г. има по-голям валутен резерв, отколкото всички европейски страни взети заедно.**⁴² В момента тече плавна и „тиха“ девалвация на долара. Но е много вероятно в близко бъдеще тя да стане рязка и „шумна“, за да се освободят САЩ и Европа от колосалните си държавни дългове. Това неизбежно ще „повлече“ и азиатските икономики, на първо място **Китай и Япония, които държат най-голям дял от американските държавни ценни книжа.**⁴³ Няма ли да е именно това, което ще доведе до „истинската“ криза, или ако искаме да сме оптимисти – до второто дъно на сегашната криза?...

Ще приведем още няколко „съображения“ от **по-общ характер** в полза на мнението, че „истинската“ криза тепърва предстои.

а) Най-напред искаме да обърнем внимание на факта, че фазата на „Велики сътресения“ все още не е свършила. Екстраполирайки обикновеното времетраене на низходящата фаза на дългите вълни на Кондратиев и отчитайки съкращаването им през XX век, Пантин и друг руски икономист – Айвазовски, прогнозираят края на сегашния период на „Велики сътресения“ около 2017-2020 година. Там е работата обаче, че съкращаването на дългите вълни на Кондратиев е характерно за високоиндустриализираните „западни“ страни, но не и за Китай.⁴⁴ Най-вероятно така е и за другите „развиващи се пазари“. А тежестта на тези „развиващи се пазари“ в световната икономика все повече нараства. Следователно стои въпросът – ако се разгледа световната икономика глобално, има ли съкращаване на дългите вълни на Кондратиев? И съответно – дали сегашната низходяща фаза на „Велики сътресения“ няма да продължи и след 2020 година? Ако е така, тоест в световен план няма съществено съкращаване на дългите вълни на Кондратиев, то времето, в което „истинската“ криза може да се „случи“, става по-дълго и съответно вероятността

⁴⁰ Виж фиг. 5 в Приложение 1.

⁴¹ Виж: Оте, М., Кризата идва, изд. „ЕАСТРА ХОЛДИНГ ГРУП“ АД, С., 2006, стр. 68.

⁴² Пак там, стр. 67-68.

⁴³ През април 2013 г. общата сума на държавните ценни книжа на САЩ се оценява на 5670,8 милиона долара, от които 1264,9 милиона (22,3%) се държат от континентален Китай, а 141,8 милиона (2,5%) – от Хонг Конг. (Източник: http://en.wikipedia.org/wiki/National_debt_of_the_United_States).

⁴⁴ Виж: Haralampiev, K., G. Naidenov. Waves of the Change and Change of the Waves. (Analysis of the Shortening of the Kondratiev Waves by Moving Sub-Periods). Sociological Problems, Special Issue, 2010; Харалампиев, К., Г. Найденов. Съкращават ли се дългите вълни на Кондратиев? Случаят Китай и Великобритания. Юбилейна научна конференция „Статистика, информационни технологии и комуникации“, София, 2011.

именно така да стане е по-голяма. Напълно е възможно сегашната криза да е само „преддверие“ към „истинската“ криза.

б) Преместване на центъра на световната търговия не бива да се разбира като краткотраен акт. Напротив – това е **продължителен процес!** И тук има **следната дилема:**

От една страна всички подобни премествания имат общи черти – новият център доминира в световната търговия, той става „фабрика“ на света, той завоюва не само икономическа, но и политическа доминация, той налага нова световна резервна валута и т.н. От тази гледна точка можем да посочим индикатори, които сочат, че процесът на преместване на световната търговия от САЩ в Китай вече е започнал. Например износът на Китай още от 2007 г. изпреварва този на САЩ (виж фиг. 3 в Приложение 1). Вносът на Китай също с бързи темпове „настига“ вноса на САЩ (виж фиг. 4 в Приложение 1). Сумата на износа и вноса на Китай вече е по-голяма от тази на САЩ. Ако вземем **само този индикатор**, можем да твърдим, че Китай **вече** е новият център на световната търговия, защото при предишното преместване на центъра на световната търговия от Великобритания в САЩ именно този индикатор е в основата на почти общоприетото мнение, че това е станало след Втората световна война. (По износ САЩ са изпреварили Великобритания още в първата половина на XX век, а през 1950 г. я изпреварват и по внос (виж фиг. 3 и фиг. 4 в Приложение 1).

Но, *от друга страна*, нещата не са така прости. Разглеждайки **преместването на центъра на световната търговия като процес**, според нас, сегашният период е само начална фаза на преместването. Защо?

Защото **сегашният преход има свои специфики, има особености**, които са различни от предходния преход.

На първо място, това е фактът, че въпреки че вече се е превърнал във „фабрика“ на света, брутният вътрешен продукт на Китай е все още значително по-нисък от този на САЩ. По паритет на покупателната способност БВП на Китай също все още е по-нисък от този на САЩ. Факт е, че го догонва с бързи темпове, но дори и така отчетен – по паритет на покупателната способност, БВП на Китай все още е по-нисък от този на САЩ (виж фиг. 1 в Приложение 1). Тоест, за разлика от предходното преместване на центъра на световната търговия, при което САЩ изпреварва много по-рано Великобритания по БВП, преди да я изпревари и като експортър на стоки, икономическото развитие на Китай има спецификата, че той стана най-голям експортър на стоки много по-рано, преди да стане евентуално държавата с най-голям БВП.⁴⁵

На второ място, специфично за сегашния преход е, че в периода, когато Китай вече има най-големия износ и внос в света, военната му мощ е значително **по-малка**, отколкото на САЩ. При предишния преход – когато САЩ измества Великобри-

⁴⁵ По паритет на покупателната способност БВП на САЩ изпреварва БВП на Великобритания още през 1859 г. (виж фиг. 1 в Приложение 1). Ако се разгледа БВП по паритет на покупателната способност на глава от населението, САЩ трайно изпреварват Великобритания по този показател през 1899 година. Преди това, спорадично, в отделни моменти, САЩ са изпреварвали Великобритания, но за кратко, след което Великобритания отново си възвръща първенството (виж фиг. 2 в Приложение 1).

тания като център на световната търговия и е страната с най-голям износ и внос, той е и най-могъщата военна сила. При сегашния преход не е така. Военната мощ на Китай е **качествено** по-ниска от тази на стария център – САЩ. Тази особеност на сегашния преход е твърде важна, защото в момента, въпреки бързото натрупване на военна мощ, Китай няма на международната сцена това влияние, което има САЩ след Втората световна война. Тогава военната доминация на САЩ му позволява да оказва съществен натиск върху европейските колониални държави. Великобритания, която се чувства застрашена от ядрената мощ на СССР и търси защитник в лицето на САЩ, е принудена да отстъпва на неговия натиск. Така че САЩ сравнително лесно след разпада на колониалната империя на Великобритания поставя под свой контрол бившите ѝ владения.

В момента Китай няма тази позиция на сила в международните отношения. Вярно е, че заедно с Русия той се противопоставя на империалистичната политика на САЩ, но не може да я възпре. А чрез войни САЩ систематично поставя под свой контрол държави, богати на природни суровини – Афганистан, Ирак, Либия. В момента се обработва общественото мнение в САЩ и целия свят за подготвяната нова война срещу богатия на петрол и други суровини Иран. Изобщо, повтаря се ситуацията преди Втората световна война.

Тогава смяната на центъра на световната търговия, на резервната валута и на световната финансова система е свързан **не само с икономическо съперничество** между стария и новия център, **но и с икономическо, политическо и военно съперничество** между страните от първия ешелон на капитализма и страните от втория му ешелон за източници на суровини и за пазари в условията на световна криза (тогава „Великата депресия“).

В момента социално-икономическото и политическото положение е още по-тежко. „Старият“ център на световната търговия – САЩ, налага икономическите си интереси чрез постоянни войни. Тези войни пряко засягат интересите на азиатските икономики и особено на Китай. Чрез разпалване на гражданска война в Украйна в момента САЩ на практика воюват срещу Русия. Целта им е да прекъснат изграждащите се икономически и военно-политически връзки на Русия и Китай. Смяната на патриотичния руски елит с проамерикански такъв ще им позволи да „обкръжат“ Китай с военни бази, ще се прекъснат изграждащите се енергийни трасета между Русия и Китай.

Същевременно, американските англосаксонски и еврейски елити подготвят война и срещу Иран. Такава война **прекомерно** засяга интересите на Китай, защото Иран е един от основните източници на нефт за бързо развиващата се китайска индустрия. Ако Иран е следващата след Ирак и Либия нефтодобивна страна, достъпът до нефтените ресурси на която за Китай се прекъсва чрез агресивна война, няма ли Китай да реагира по същия начин, както Япония в началото на 40-те години на миналия век, когато САЩ целенасочено ограничават достъпа ѝ до суровинните пазари.

Искаме да кажем, че сегашната политика на САЩ неминуемо води до световна война, както и при предишната „Велика депресия“. Не че американският елит е **основно** виновен за Втората световна война, но този елит определено тогава води

политика, тласкаща света към световна война. При сегашната световна криза ролята на американските англосаксонски и еврейски капитали за разпалването на световна война е многократно по-висока, отколкото на другите национални капитали. **САЩ тласкат Китай към военен съюз с Русия, която има ядрен потенциал, равностоен на САЩ.** Дават ли си сметка американският англосаксонски и американският еврейски елити, че по този начин **тласкат света към световна термоядрена война?!**

Обобщавайки казаното, **твърдим**, че превръщането на Китай в нов център на световната търговия всъщност тепърва предстои. За да бъде в истинския смисъл на думата нов център на световната търговия, Китай трябва да има икономическата и военната мощ да налага „правилата на играта“ по целия свят във възходящата фаза на втората вълна на Кондратиев в този етап на развитие на световния пазар. Защото предстои възходящата фаза на „Революция на пазара“. Това е фаза, в която новият център на световния пазар налага в целия свят модифицираните технологии от „Технологическия преврат“ на възходящата фаза на първата вълна на Кондратиев. А постигането на такова икономическо и военно предимство на Китай над САЩ, което да му позволи да налага „правилата на играта“, всъщност тепърва предстои. Кое то означава, че и свързаните с това световна икономическа криза и световна война, също тепърва предстоят!

Индиректен показател за това е **поведението на европейската еврейска диаспора, в частност тази във Великобритания.**

Какво имаме предвид?

Имаме предвид, че европейската еврейска диаспора категорично и безусловно подкрепя курса към световна война, воден от американския англосаксонски и американският еврейски елити. Същото се отнася и за еврейската диаспора във Великобритания. Европейската еврейска диаспора е под непосредствения контрол на американския англосаксонски и американският еврейски елити, а **тяхно ядро е кланът на рокфелерите** (всъщност справки сочат, че фамилията Рокфелер има британско-немски корени и не се намират достоверни сведения в техните представители да тече и еврейска кръв – бел. ред.) и **на банкерите, собственици на Федералния резерв.** Влияние върху европейската еврейска диаспора обаче има и **кланът на ротшилдите.** Особено силно е влиянието му върху еврейската диаспора във Великобритания. Отношенията между двата клана – на рокфелерите и на ротшилдите, са твърде сложни и противоречиви. Защо?

Ротшилдите отдавна инвестират в Китай, в другите страни от БРИКС и в развиващите се пазари, най-общо казано. Те се придържат към **древната традиция на еврейския капитал – да се инвестира в тези страни, където капиталистическият начин на производство е в подем, там където в момента е концентрирана човешката интелектуална мощ и енергия.**⁴⁶ В момента има сериозен **сблъсък между клана на ротшилдите и клана на рокфелерите**, които са най-влиятелния **англосаксонски клан.** Основните инвестиции на рокфелерите са в американския

⁴⁶ Така е при движението на центъра на световната търговия последователно от Венеция към Генуа, след това към Антверпен, Амстердам, Великобритания, САЩ.

военно-промишлен комплекс, в американския нефтен и наркобизнес. Така че противоречията между ротшилдите и рокфелерите са всъщност **противоречия между новия и стария център на световната търговия.**

Рокфелерите се опитват да запазят САЩ като център на световната търговия още един цикъл на еволюция на световния пазар. Това може да стане само чрез война. Но ротшилдите блокират техните опити да се разпали война между Китай и Русия, защото там са техните инвестиции. Но е очевидно, че ротшилдите не се противопоставят на рокфелерите да разпалят война между НАТО и Русия. Фактът, че те не оказват влияние на еврейската диаспора във Великобритания да се противопоставя на войната между НАТО и Русия, е красноречив в това отношение. Несъмнено, макар и в по-малка степен, те биха могли да въздействат в това отношение и върху цялата европейска еврейска диаспора. А не го правят! Защо?...

Защото война между НАТО и Русия ще има за резултат унищожаването не само на Русия и Европа, но и на САЩ. Тоест тази война ще доведе до унищожаване на инвестициите на рокфелерите в САЩ и Европа, до съсипване на промишления, политическия и военния потенциал на САЩ. И чак тогава Китай ще стане център на световния пазар, защото освен икономическа, вече ще има и военна, и политическа мощ, чрез капиталовложения да разпространи новите технологии по целия оцелял свят във възходящата фаза на втората вълна на Кондратиев в сегашния цикъл на еволюция на световния пазар.

Фактът, че европейската еврейска диаспора и в частност тази във Великобритания подкрепя курса на война между НАТО и Русия означава единствено това – на този етап ротшилдите подкрепят рокфелерите в разпалване на война между НАТО и Русия. Дали тяхната подкрепа ще продължи, когато войната между НАТО и Русия стане термоядрена – това не може да се прогнозира. А и спирането на започнала термоядрена война, дори и от този най-мощен капиталов клан, надали ще е възможно.⁴⁷

2.2. Рискови фактори, свързани с особеностите в поведението на англосаксонските елити

Историческа традиция на англосаксонските елити е използването на агресивни войни за решаване на икономическите и другите им съперничества с останалите големи икономики. Съвременният социално-икономически живот е извънредно динамичен и глобализиран. Поведението и политиката на националните елити в големите национални държави рефлектират и оказват положително или отрицателно влияние върху целият свят. Особено голямо е влиянието на англосаксонските елити и – на първо място – на американския англосаксонски елит. Много голяма е също и ролята на еврейския елит, най-вече на американския еврейски елит.

⁴⁷ Какви са плановете на ротшилдите, ще се разбере в близките десет години. През 2017 г. започва мандата на новия американски президент, който най-вероятно ще бъде представител на демократите. Тогава ще започне и възходящата фаза на американския военен бюджет. За два мандата ще се разбере включили ли са в плановете си ротшилдите световна термоядрена война.

От осемнадесети век англосаксонският елит е начело на икономическия прогрес и има най-големи заслуги за утвърждаването на капиталистическия начин на производство в глобален мащаб. В момента САЩ са най-голямата световна икономическа сила. Те са и държавата с най-голяма военна мощ, качествено превъзхождаща военната сила на другите страни. САЩ имат военни бази по целия свят. През 90-те години – след края на „Студената война“, възниква еднополюсен свят начело със САЩ. Но в началото на XXI век се очертава тенденция към възникване на многополюсен свят. Големият икономически възход на Китай и другите страни от БРИКС подронва икономическата и политическата доминация на САЩ. Успоредно с това нараства и военната агресивност на САЩ. Американският англосаксонски и американският еврейски елити не крият своя стремеж към установяване и удържане на планетарна власт, използвайки военната си доминация. Създава ли това поведение рискове за развитието на човечеството? Според нас – да! Агресивността на англосаксонските елити и, на първо място, на американския елит, се **подценяват** като **рисков фактор** от обществените науки, в частност и от българските обществени науки.

2.2.1. Защо след Втората световна война англосаксонският елит, за разлика от европейския елит, защитава икономическите и политическите си интереси чрез войни?

а) След Втората световна война англосаксонските и западноевропейските елити имат различен менталитет и различно поведение в защитата на националните си икономически интереси. Колосалните мъки, страдания, жертви, разрушения и пр. в Европа, която е основен „терен“ на Втората световна война, а преди това и на Първата световна война, създават нагласа в европейските елити и в европейското обществено съзнание, че конкуренцията и съперничеството между националните капитали трябва да се решава не чрез войни, а по мирен път. Тази нагласа се засилва още повече след разпада на колониалната система. Засилва се и от факта, че двете държави, основни инициатори на Втората световна война – Германия и Япония, с огромни загуби на население, инфраструктура и пр. в резултат на нея, след войната постигат забележителни икономически и социални успехи без да „разширяват жизненото си пространство“ – тоест в мирна, а не във военна конкуренция с другите национални капитали, каквато е нагласата им преди Първата и Втората световни войни.

Не така възприемат обаче резултатите на войната **англосаксонските** елити и англосаксонското обществено съзнание. На територията на англосаксонските страни – САЩ, Англия, Австралия, Канада и Нова Зеландия и през двете войни не е стъпвал крак на чужд завоевател. На техните територии не са се водили военни действия. Въпреки жертвите и загубите от войните, въпреки бомбардировките над Англия, англосаксонските елити излизат с повишено самочувствие от тези войни. За разлика от европейските елити, англосаксонските елити приемат **войната като естествено средство** за постигане на икономическите им цели. Тези нагласи на англосаксонските елити се засилват още поради следните обстоятелства.

б) След краха на колониалната система на империализма – крах, за който съдейства **американският елит, същият този елит измества английския елит като лидер в англосаксонския свят и бившите английски колонии**. Причините за това са много. Най-съществената е, че още в началото на XX век САЩ стават най-силната световна икономика. А по време на световната икономическа криза 1929-1933 г. година центърът на международната търговия се премества от Англия в САЩ⁴⁸. През втората половина на XX век САЩ стават лидер и на целия Западен свят. **Северноатлантическият военен съюз (НАТО) се превръща в инструмент за доминация на американския елит над европейския и другите елити**. Постепенно през 80-те години неговото лидерство над европейските елити се превръща във власт, много подобна на отношенията **сюзерен-васал** в средновековна Европа. Тоест, европейските национални елити запазват значителни правомощия във фискалната си политика, в съдопроизводството, в законодателството си и т.н., но те са безусловно задължени да предоставят войски във войните, водени от сюзерена – американския елит.

След „нежните“ революции в бившите „социалистически“ страни, те също попадат във васална зависимост от англосаксонските елити, в частност от американския елит. При това – **доброволно!** Интервюта в българския печат с бивши американски посланици в България от началото на прехода, а и от последните години, показват, че **инициативата за приемане на американския елит като сюзерен** е преди всичко на самия български елит, че **българските политици и интелектуалци-идеолози са проявявали извънредна активност да бъдат приети от американския елит** като негови агенти за влияние в България. Чрез васалитета на европейските елити американският оръжеен, петролен, финансов и наркобизнес поставят в по-малка или по-голяма степен на зависимост европейските национални капитали и използват в свой интерес доходите на европейското население.

Ако си представим земното кълбо като мрежа от национални капитали, обемността на които се изразява в планински конуси, **американският англосаксонски и намиращият се в симбиоза с него американски еврейски капитал са Хималаите** на тази карта. А мрежата на зависимите от тях капитали е най-широкото „петно“ на земната повърхност. Разбира се, има национални капитали, които са отделни „планини“ – например китайският, японският, руският и т.н. Но те са **малки** „планини“ в сравнение с англосаксонския капитал. **Мащабността** на американските англосаксонски и еврейски капитали и широката мрежа на тяхното влияние засилва нагласата и „храбростта“ на американския политически елит да решава проблемите на конкуренцията си с другите национални елити чрез **въоръжено насилие**.

в) Друго допълнително обстоятелство, засилващо **агресивността** на англосаксонските елити, е своеобразната „**симбиоза**“, която се изгражда след Втората световна война между тях и **еврейския** елит. Широката мрежа за влияние на американския елит и поставянето във васална зависимост на европейските и други елити в голяма степен се дължи на тази симбиоза. Много са предпоставките за възникването на тази

⁴⁸ Общоприето е, че центърът на световната търговия се премества след Втората световна война, но ние сме съгласни с Ф. Бродел, че това става **още по време на световната криза 1929-1933 година**.

симбиоза. Една от тях е, че след като през 1948 г. в бившия английски протекторат „Палестина“ възниква нова държава на евреите – Израел, САЩ стават най-важната й външнополитическа опора. Друга е, че в САЩ още по времето на Втората световна война, но особено в първите години след нея, емигрират голямо число евреи. Организациите на американските евреи, имащи значителни икономически, медийни и пр. ресурси, са извънредно силни и успяват да създадат представа в американския англосаксонски елит, че **тяхната подкрепа има огромно, дори решаващо значение за избирането на президент** и изобщо за резултатите в политическите борби. Тези два нови, освен еврейската диаспора в Европа, големи центъра на еврейския икономически, обществен, политически, културен и т.н. живот, стават основни инструменти на англосаксонския елит в борбата му за световна доминация.

г) Друга предпоставка е сходният манталитет и ценностна система на англосаксонския и еврейския елити. Това се дължи на ролята на двата елита в утвърждаването на капиталистическия начин на производство. Еврейският елит, който от хилядолетия е свързан с търговията, лихварството и, най-общо казано, с развитието на **парично-стоковите отношения**, има най-големи заслуги в ранните фази на утвърждаване на капитализма в Европа, в ранните фази на прехода от просто стоково към капиталистическо производство⁴⁹. Маркс отбелязва, че „Парите са ревнивият бог на Израел, пред когото не трябва да съществува никакъв друг бог... Богът на евреите е станал светски, станал е световен бог.“⁵⁰

По-късно – от XVIII век досега, англосаксонският елит започва да играе най-важна роля в утвърждаването на капиталистическия начин на производство по целия свят⁵¹. Сходните социални роли водят и до **сходен манталитет, сходно поведение, сходна ценностна система**. Това прави възможна **симбиозата**⁵². Тъй като от създаването си досега Израел съществува в ту затихваща, ту подновяваща се война с доста арабски държави и терористични ислямски организации, става **взаимно индущиране на агресивност** между англосаксонския и еврейския елити. Двата елита взаимно подкрепят агресивните си политики. Например САЩ блокира с гласа си в Съвета за сигурност на ООН решения, осъждащи многобройните военни актове на Израел. Американската и европейската еврейска **диаспора**, от своя страна, изиграват съществена роля за изграждане на неправителствени организации, на мрежа за влияние, чрез които англосаксонският елит поставя във васална зависимост

⁴⁹ В монографията си „Икономическа култура“ Б. Колев анализира дискусията, доколко еврейството има заслуги за възникване на модерния капитализъм в Западна Европа – между М. Вебер и В. Зомбарт. Тъй като този въпрос изисква специално внимание, тук няма да се спираме на него.

⁵⁰ Маркс, К. По еврейския въпрос, Съчинения, т. 1, стр. 5, 395.

⁵¹ През XVIII век центърът на международната търговия се премества от Амстердам в Лондон, а впоследствие – през първата половина на XX век – в САЩ. Виж Бродел, Ф. „Световното време“, изд. „Прозорец“, С, 2005.

⁵² Симбиоза обаче не означава липса на противоречия и сблъсък на интереси. Между САЩ и Израел не малко пъти е имало обтягане на отношенията, особено при строителството в завзетите арабски територии на заселнически поселища от Израел.

европейските елити, принуждавайки по-голямата част от тях да подкрепят военно, финансово и т.н. неговите войни. Именно мрежата на тези организации става идеологическо оръжие за подкрепата на американските войни по целия свят⁵³.

Например, в България Соломон Паси, който е с кераитски произход⁵⁴, непосредствено след преврата на 10.11.1989 година в качеството си на депутат във Великото народно събрание на 23 юни 1990 г. внася в парламента предложение за присъединяване на България към Организацията на Северноатлантическия договор НАТО. На 4 април 1991 г. той създава неправителствената организация „Атлантически клуб“. Активната дейност на тази организация сред българския елит довежда до вкарването на нашата страна във военнополитическия блок НАТО през 2004 година. Членството ни в НАТО има решително значение за поставяне на българския елит във васална зависимост от англосаксонския елит.

Агресивното поведение на англосаксонските елити и на първо място на американския елит създава **сериозни икономически и политически рискове** за развитието на човечеството и в частност – за съществуването на България.

2.2.2. Какви икономически рискове крие агресивността на англосаксонските елити – засилване ролята на държавната намеса в икономическите процеси

а) Използването на **военни действия** като средство в конкуренцията с другите национални бизнеси крие сериозни **икономически рискове**, защото това води до дисбаланс в използване на методите на либералната икономическа политика в полза на засилване на държавната намеса.

В момента световното обществено мнение и гилдиите на професионалните икономисти, социолози, политолози и т.н. обясняват кризата с дългогодишната „неолиберална“ икономическа политика, водена от елитите на развитите страни и на първо място от англосаксонските елити⁵⁵. Дали е така? Коя от двете стратегии – на

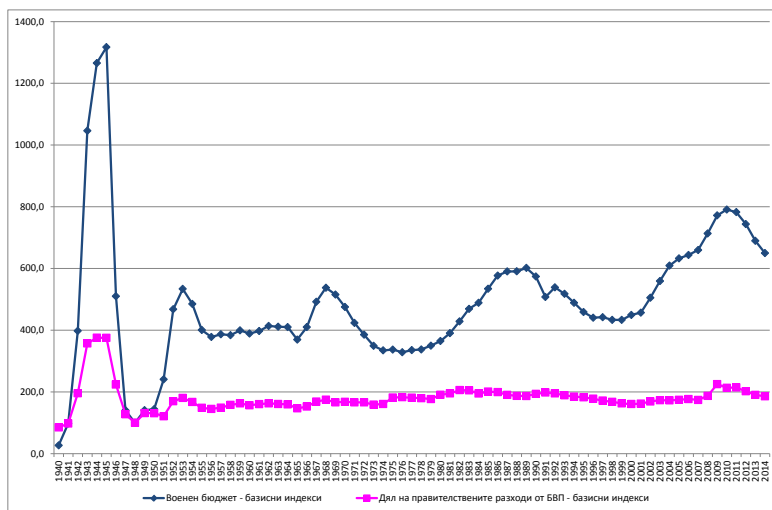
⁵³ Освен във външнополитически аспект, еврейският елит оказва подкрепа на агресивната политика на англосаксонския елит и във вътрешен аспект. Във всички англосаксонски страни, но особено в САЩ, еврейският елит има доминиращи позиции в масмедиите. Чрез тях той много успешно манипулира общественото съзнание в англосаксонските страни в полза на агресивната американска политика.

⁵⁴ Използвам термина „кераитски произход“ единствено за да означа произход от баща еврейин и майка – нееврейка. Религиозният момент на кераизма игнорирам. Впрочем прави впечатление, че американските англосаксонски и еврейски елити използват за рискови политически операции не лица, които са евреи по правото на традиционния юдаизъм, а кераити – в Русия, например Г. Каспаров е кераит, в България С. Паси също е кераит.

⁵⁵ Например Иван Ангелов, разглеждайки причините за световната криза, на второ и трето място от общо осем причини поставя „Сляпата вяра в пазарната саморегулация“ и „Отстраняването на държавата от участие в управлението на икономиката“ (Ангелов, И. Световната икономическа криза и България. В: „Световната криза и икономическото развитие“, Сборник доклади от юбилейна международна научна конференция, Том 1, изд. „Наука и икономика“, Икономически университет Варна, 2010, стр. 31)

минимализация на държавната намеса, което е характерно за либерализма, или обратно – на **максимализация** на държавната намеса, използва управляващата класа в САЩ (водещата световна икономика, от която тръгна кризата) през първото десетилетие на XXI век? Има ли връзка **машабът** на световната криза с агресивно поведение на американския англосаксонски и еврейски елит?

Основен показател за степента на държавна намеса в икономиката е делът на правителствените разходи спрямо БВП. Ето защо сме построили графика на правителствените разходи спрямо БВП за САЩ в периода 1940-2014 година. Насложили сме в една графика динамиката на правителствените разходи спрямо БВП и динамиката на военния бюджет на САЩ – фигура 5⁵⁶.

Фигура 5. Базисни индекси на военния бюджет на САЩ и на дела на правителствените разходи от БВП

⁵⁶ За периода 1940-2014 г. открихме още един източник за военния бюджет на САЩ – „Исторически таблици“ на сайта на Белия дом (<http://www.whitehouse.gov/omb/budget/Historicals>). В Таблица 3.1. са представени разходите на американското правителство по функции. От тази таблица взимаме разходите за функция „Национална отбрана“. Тъй като тези разходи са в текущи цени, за да ги преизчислим в съпоставими цени, използваме данни от американското „Бюро за икономически анализи“ (BEA) – Таблица 1.1.4. „Ценови индекси на БВП“, ред 24 „Национална отбрана“ (<http://www.bea.gov/iTable/iTable.cfm?ReqID=9&step=1#reqid=9&step=3&isuri=1&904=1940&903=4&906=a&905=2014&910=x&911=0>). С помощта на тези индекси преизчислихме разходите за национална отбрана в съпоставими цени. Поради разминаването в двата източника в последващия анализ ще използваме само данните от официалните американски източници. Данните за правителствените разходи получихме също от Таблица 3.1. като взехме реда „Общо федерални разходи“. Данни за БВП получихме отново от сайта на BEA – Таблица 1.1.5. „БВП“, ред 1 „БВП“ (<http://www.bea.gov/iTable/iTable.cfm?ReqID=21&step=2#reqid=21&step=9&isuri=1&211=0&2110=x&2103=5&2104=1940&2105=2014&2106=a>). Като разделихме общите федерални разходи на БВП, получихме дела на правителствените разходи от БВП, които се отнасят също за периода 1940-2014 година. На основата на изходните данни са изчислени базисни индекси, съответно – при база 1948 година. По-нататък са анализирани именно базисните индекси.

Дори с „просто око“ се виждат две неща:

а) Делът на правителствените разходи спрямо БВП през първото десетилетие на ХХІ век не се намалява, а се **увеличава**. Тоест, през първото десетилетие на ХХІ век американските правителства водят не „неолиберална“, според общоприетото мнение, а обратно – **антилиберална** политика. И това е съвсем естествено. Може ли да се увеличава военният бюджет, ако не се увеличава държавната намеса, ако правителството не преразпределя в полза на американския военнопromишлен комплекс все по-голяма част от парите на американските данъкоплатци? Очевидно не! Така че антилибералната политика на американските правителства през първото десетилетие на ХХІ век е съвсем естествена. Не „неолибералната“, а обратно – **антилибералната** икономическа политика на американските правителства, намали покупателните възможности на американците и доведе до ипотечна, а впоследствие финансова и икономическа криза. Друг е въпросът за дефицита на финансова дисциплина и спазване на законите, като причина за кризата. И едното, и другото може да ги има както при либерална, така и при антилиберална икономическа политика;

б) Динамиката на правителствените разходи спрямо БВП и динамиката на военния бюджет в голяма степен имат еднакъв ритъм. Тук вече трябва да „въоръжим“ нашия поглед с инструментариума на статистиката. (Използваме бейсовски спектрален анализ, описан в статията на Naidenov, G., K. Haralampiev. *Cyclic Recurrence of Foodstuffs and Non-foodstuffs Price Level in Bulgaria during XX Century. Economic Alternatives*, 2007, Vol. 7.)

Моделът на динамиката на военния бюджет обаче се оказва с доста ниска стойност на коефициента на определеност ($R^2 = 26,5\%$). Основната причина за това, според нас, са прекомерно високите стойности по време на Втората световна война. От графиката се вижда, че по време на Втората световна война и военният бюджет, и правителствените разходи са имали стойности, които са по-високи и от най-високата стойност в следвоенните години. Затова отстранихме данните за периода 1940-1946 г. и започнахме анализа от 1947 година. Новият модел на динамиката на военния бюджет вече има доста висок коефициент на определеност ($R^2 = 94,16\%$). За динамиката на дела на правителствените разходи от БВП също направихме модел върху данните за периода 1947-2014 година. Неговият коефициент на определеност е ($R^2 = 85,6\%$).

Откритите цикли в динамиката на двата времеви реда са представени в таблица 2.

Таблица 2. Открити цикли в двата динамични реда

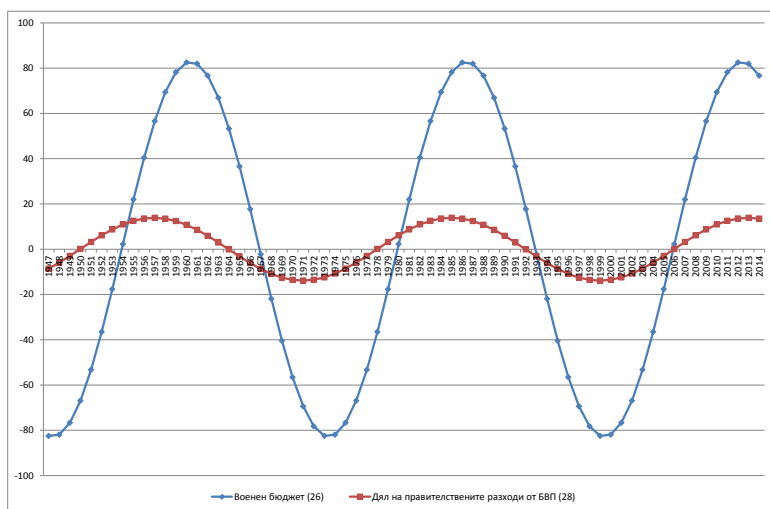
Период	Базисни индекси на военния бюджет	Базисни индекси на дела на правителствените разходи спрямо БВП
28		X
26	X	
18	X	
15	X	

Период	Базисни индекси на военния бюджет	Базисни индекси на дела на правителствените разходи спрямо БВП
28		X
14		X
8	X	X

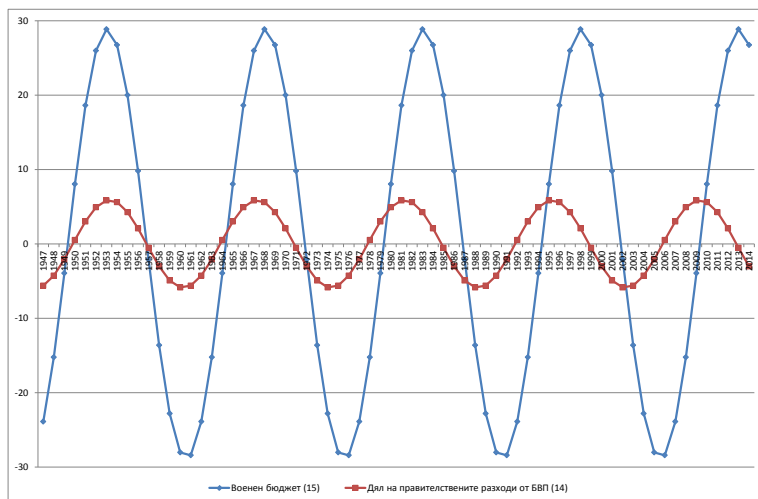
От таблицата е видно, че в динамиката на военния бюджет има четири вида цикличност – с дължина на вълната 26, 18, 15 и 8 години. В динамиката на дела на правителствените разходи спрямо БВП има три вида цикличност – с дължина на вълната 28, 14 и 8 години. Фактът на приблизителното съвпадане на дължината на вълната на трите вида цикличност на дела на правителствените разходи спрямо БВП и на три от четирите вида цикличност на военния бюджет е красноречиво доказателство за връзката между динамиките на двата показателя. Има ли **синхронност** в тази динамика?

Циклите с еднакви периоди са показани графично на фигури 6, 7 и 8. От трите графики се вижда, че когато сравняваме циклите с периоди 26 и 28 години, при предходните две вълни промяната на дела на правителствените разходи от БВП е изпреварвала във времето промяната на военния бюджет, докато при последната вълна двата динамични реда се синхронизират. Когато сравняваме циклите с периоди 14 и 15 години, се наблюдава обратното – при предходните вълни двата динамични реда са били синхронизирани, докато при последните вълни промяната на дела на правителствените разходи като дял от БВП изпреварва промяната на военния бюджет. При вълните с дължина 8 години динамиката на дела на правителствените разходи се синхронизира почти напълно с динамиката на военния бюджет, като все пак промяната на дела на правителствените разходи от БВП предхожда промяната на военния бюджет.⁵⁷

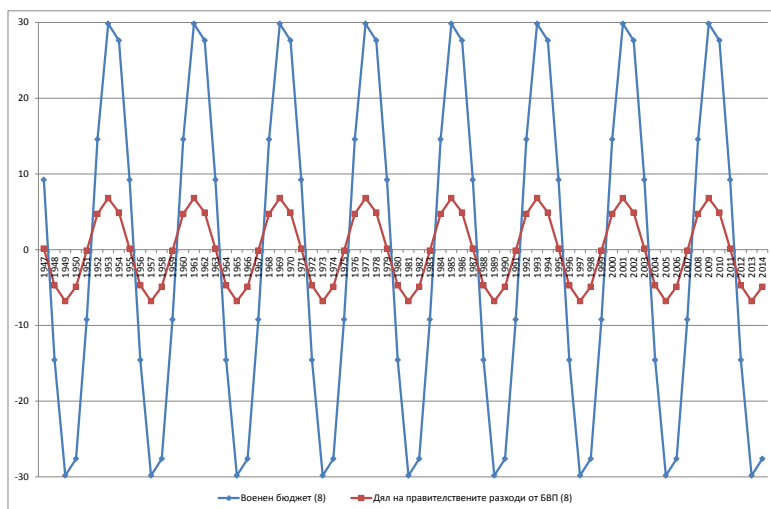
⁵⁷ Когато има цикли с един и същи период, динамиката на явлението, което следва във времето, може да се изрази като функция на динамиката на явлението, което предшества във времето. В случая за цикъла с период 8 години може да се запише, че $f''(t) = 4,6 \cdot f'(t - 0,4)$, където с $f''(t)$ е отбелязан цикълът на базисните индекси на военния бюджет, а с $f'(t)$ е отбелязан цикълът на базисните индекси на дела на правителствените разходи спрямо БВП. Това означава, че при осемгодишния цикъл изменението на военния бюджет през конкретна година е 4,6 пъти по-голямо от изменението на дела на правителствените разходи спрямо БВП 0,4 години по-рано.

Фигура 6. Открити цикли с период 26 и 28 години

Фигура 7. Открити цикли с период 14 и 15 години

Фигура 8. Открити цикли с период 8 години

Двата факта, които установихме – приблизителното съвпадане на дължината на вълните и приблизителната синхронност на двата вида динамики, доказват връзката и взаимодействието между динамиката на военния бюджет и динамиката на правителствените разходи спрямо БВП. Но каква е тази връзка и взаимодействие?

Възможни са няколко хипотези:

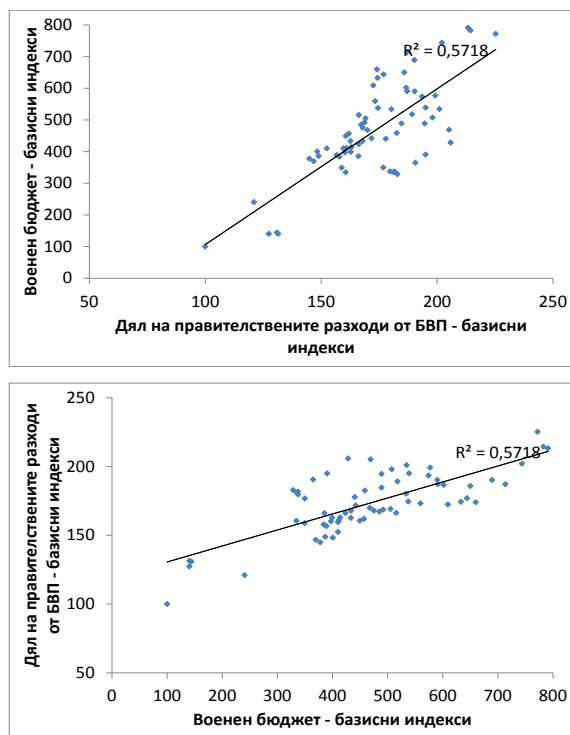
а) Динамиката на военния бюджет е факторът, който оказва решаваща роля върху динамиката на правителствените разходи спрямо брутния вътрешен продукт. Повишителната вълна на военния бюджет неизбежно води до повишителна вълна на правителствените разходи в БВП. Когато „обществената тежест“ на военните разходи стане **непоносима** за икономиката и населението, започва намаляване (период на спад) на военния бюджет. И съответно започва низходящата фаза на правителствените разходи в БВП. Това, че динамиката на дела на правителствените разходи най-често предхожда динамиката на военния бюджет, не опровергава хипотезата, тъй като това своеобразно „изпреварване“ на динамиката на дела на правителствените разходи се дължи на предварителната лобистка дейност на политическите агенти на американския военнопромишлен комплекс;

б) Взаимното влияние между двата процеса е **равностойно**;

в) Динамиката на правителствените разходи спрямо брутния вътрешен продукт е факторът, който оказва решаваща роля върху динамиката на военния бюджет. Повишителната вълна на дела на правителствените разходи спрямо БВП неизбежно води до повишителна вълна на военния бюджет. И обратно – низходящата вълна на правителствените разходи в БВП води до низходяща вълна на военния бюджет. Фактът, че динамиката на дела на правителствените разходи най-често предхожда динамиката на военния бюджет, е показателен за сериозността на тази теза.

За да измерим количествените параметри на взаимодействието между военния бюджет и дела на правителствените разходи спрямо БВП, използваме регресионен

и корелационен анализ. Изследваме два регресионни модела, при които двата процеса – динамиката на правителствените разходи спрямо brutния вътрешен продукт и динамиката на военния бюджет – си разменят местата на **фактор** и **резултат**.

Фигура 9. Връзка между базисните индекси на военния бюджет и на дела на правителствените разходи спрямо БВП

Изследването показва, че:

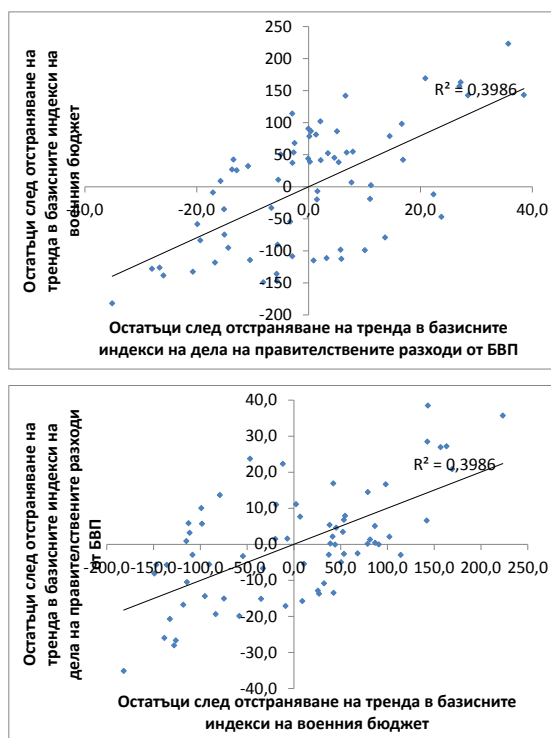
а) Двете явления се изменят еднопосочно – когато едното нараства и другото също се увеличава;

б) Връзката между двата процеса е **умерено силна** – 0,572 (Този коефициент на определеност показва, че 57,2% от различията в едното явление се обясняват с другото. Коефициентът на определеност е еднакъв, независимо кой признак е фактор и кой е резултат, т.е. взаимното влияние между двата процеса е **равностойно**).

Тук обаче се явява следният **проблем** – връзката между двата признака може да се изследва по посочения начин, само ако в двата динамични реда няма тренд. Проверката за наличие на тренд са прави чрез коефициента на автокорелация⁵⁸.

⁵⁸ Величкова Н., Ч. Русев, Т. Якова. Теория на статистиката и статистика на вътрешната търговия. ИК „Галактика“, Варна, 1991, стр. 194-195.

В нашия случай и в двата динамични реда се наблюдава автокорелация. Това означава, че вместо изходните данни, в регресионните модели трябва да участват остатъците след отстраняването на тренда⁵⁹.

Фигура 10. Връзка между базисните индекси на военния бюджет и на дела на правителствените разходи спрямо БВП след отстраняване на тренда в изходните динамични редове

След отстраняването на тренда в двата динамични реда силата на връзката намалява (коефициентът на определеност спада с почти една трета – от 0,572 на 0,399). Това второ изследване потвърждава верността на хипотезата за равностойността на взаимодействието. Но връзката между двата процеса вече не може да се тълкува като **умерено силна**, а само като **умерена**.

В заключение можем да кажем следното за резултатите на регресионния анализ: **Той достатъчно категорично потвърждава верността на хипотезата за равностойността на взаимодействието между динамиката на военния бюджет и на дела на правителствените разходи спрямо БВП. При изследването без отстраняване на тренда връзката между двата процеса е умерено силна, а при изследване с отстраняване на тренда е умерена.**

⁵⁹ Величкова Н., Ч. Русев, Т. Якова. Теория на статистиката и статистика на вътрешната търговия. ИК „Галактика“, Варна, 1991, стр. 196.

2.2.3. Каква е ролята на агресивността на американския англосаксонски и еврейски елит върху мащабите на сегашната икономическа криза?

Големият мащаб на сегашната криза в голяма степен се дължи на агресивното поведение на американските англосаксонски и еврейски елити в защита на икономическите интереси на американския военен, нарко и петролен бизнеси.⁶⁰ Рисковете, които създава агресивността на американския елит, продължават да съществуват и могат да доведат до второ дъно на кризата. Защо?

Защото след като стига своя връх през 2010 г., за разлика от предходните пикове (1952, 1968, 1985 г.), военният бюджет започва да намалява. Демократите печелят президентските избори с **антивоенни** лозунги и Б. Обама става президент. Но неговото правителство не води **убедителна** политика за прекратяване на водените от САЩ войни. Нещо повече, това правителство разпалва още войни, едната открита – в Либия, другата леко прикрита – в Сирия. Открита война се води и срещу Русия, посредством разпалване на гражданска война в Украйна, и така създава нови **рискове**. Първо, защото трите държави – Либия, Сирия и Украйна – загубват държавността си и изпадат в политически и икономически хаос. Второ, защото ислямският тероризъм навлиза в тези нови територии – създава се нова ислямска фундаменталистка държава – ИДИС. Трето, защото тези нови войни са допълнителни финансови тежести за американския и европейския данъкоплатец.

Дълговата криза през 2011 г. експлицира следните факти:

1. Печатането на долари за „спасяване“ на американската банкова система не е достатъчно за „измъкване“ от кризата. И това е естествено – взривеният овеществен човешки труд неколkokратно надвишава по стойност напечатаните долари. Ето защо след дълги „пазарлъци“ демократи и републиканци се разбраха да се напечатат допълнително между 2,1 и 2,4 трилиона долара на три етапа до 2013 година. Заедно с предходните суми, това количество напечатани долари вече е съизмеримо със стойността на взривения човешки труд.

2. Икономистите вече започнаха да се „досещат“, че икономическата политика на американския елит води до „задънена улица“. Все по-чести са изказванията, че увеличаването на дефицита (който, впрочем, с новата вълна на напечатани долари надхвърли БВП на САЩ за 2010 г.), увеличава съществено предпоставките за опасна вълна на инфлация и нова рецесия, тоест второ дъно на световната криза.

3. Китайският и руският елит (Китай е най-засегнат от американската политика, защото притежава най-голяма сума – 1,2 трилиона долара американски държавни облигации, а Русия е основен обект на американска агресия) ясно декларира несъгласието си светът да плаща американската бруталност. Китайската информационна агенция Синхуа разпространява следното съобщение в световното публично пространство: „След разпада на Съветския съюз САЩ останаха единствената супердър-

⁶⁰ Подчертаваме „мащабите“, защото кризата сама по себе си е **естествена** за периода, в който се намира световната икономика (период на преместване на центъра на световната търговия от САЩ в Китай). Агресивността на англосаксонските елити и в частност на американския елит усилва кризата и увеличава нейния **мащаб**.

жава, която продължава да укрепва военната си мощ, без да мисли за колосалната цена на това. Вашингтон продължава да се намесва в международната политика, да разпространява своята хегемония без оглед на това дали икономиката на страната може да си го позволи. Пример за това са военните операции в Афганистан и Ирак. И ето, че дойде време САЩ, сблъскали се с икономически сътресения, да помислят за своята деспотична политика и своите постъпки.⁶¹

4. Не по малко остър е и Путин. Той обвинява САЩ, че живеят „като паразит“ върху световната икономика. „Те (американците) живеят на кредит, над възможностите си и прехвърлят част от тежестта (на дълга си) върху световната икономика. Съединените щати паразитират върху световната икономика, използвайки монополното положение на долара.“⁶²

2.3. Какви политически рискове крие агресивността на англосаксонския елит?

2.3.1. Какво влияние оказва върху динамиката на военния бюджет и делът на правителствените разходи спрямо БВП видът управление в САЩ?

През 2017 г. предстоят избори за нов президент на САЩ. Барак Обама – президентът на демократите, управлява два мандата. Краят на неговия втори мандат съвпада с долната част на низходящата фаза на американския военен бюджет. Въпреки че разпали няколко войни – Либия, Сирия, Украйна и пр. Б. Обама намалява военния бюджет. Най-вероятно бъдещият американски президент ще бъде републиканец. И то републиканец от фамилията Буш – братът на Джордж Буш – Джеб Буш. Републиканците вече имат надмощие над демократите в сената и долната камара на американския конгрес. Изследванията на общественото мнение показват, че доверието в управлението на демократите пада с бързи темпове. **Можем ли да очакваме, че при бъдещото управление на републиканците ще започне възходяща фаза на военния бюджет?**

Отговорът е – **да, можем да очакваме!**

Първо, защото низходящата фаза започва в началото на управлението на демократите – 2010 г. е най-високата точка на военния бюджет. Дотолкова, доколкото основният цикъл на военния бюджет е 15 годишен, а вече са минали пет години, може да се очаква, че Б. Обама ще „устиска“ сравнително нисък военен бюджет най-много до края на мандата си. И след това е неизбежно увеличаването на военния бюджет.

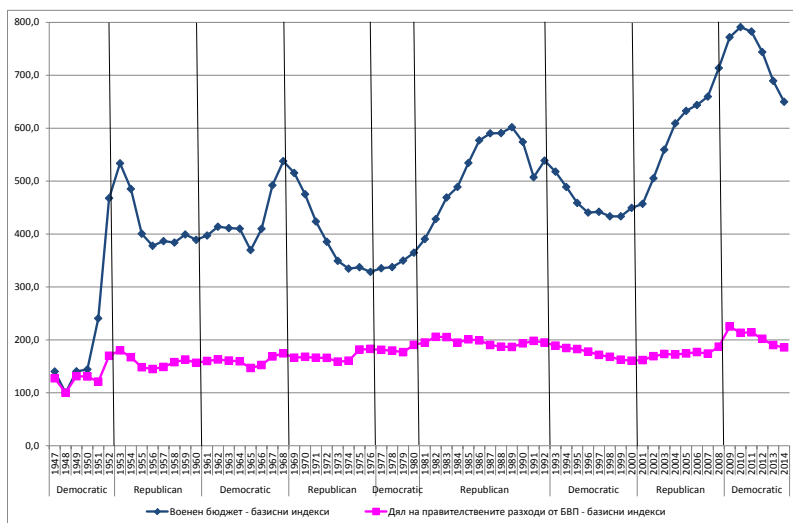
Второ, защото и при предходните два републикански президентски мандата военният бюджет е във възходяща фаза. Може да се очаква, че така ще бъде и **сега**.

За да подкрепим тази теза, ще приведем изводите от по-ранно наше изследване относно политиката на демократите и републиканците по отношение на военния

⁶¹ 09.08.2011, Пекин, Китай, <http://www.blity.bg/news/article/115301>, БЛИЦ Новини – Китай нападна САЩ заради деспотична политика, 12.08.2011

⁶² В. „Труд“, 03.08.2011 год., Путин: САЩ са паразити, стр.26.

бюджет. Цялото изследване е публикувано в статията ни „Глобалната власт – рисковете за близкото бъдеще“.

Фигура 11. Базисни индекси на военния бюджет на САЩ и на дела на правителствените разходи от БВП спрямо президентските мандати на републиканци и демократи

В това изследване се установява, че **трендът** на военния бюджет в периода 1948-2008 г. е **изцяло възходящ**.⁶³ Тоест, управляващата класа като цяло подкрепя политика на **увеличаване** на военния бюджет. Но има редица „детайли“ в политиката на демократи и републиканци относно военния бюджет!

1. Политиката на републиканци и демократи относно военния бюджет в периода от 1948 до 1991 г. е **коренно различна**. Основен принос за **възходящата** динамика на военния бюджет имат **демократите**. Републиканците се стремят да **намаляват** военния бюджет. Тяхната политика на понижаване на военния бюджет е неколкостранно по-слаба от политиката на демократите за неговото повишаване и затова в този период общата динамика е увеличаване на военния бюджет.

2. В следващия период – от 1991 до 2009 г., двете партии коренно **преобръщат** своята политика. В този период републиканците, за разлика от предходния период, водят политика на **увеличение**, а не на **намаление** на военния бюджет. Демократите „следват“ примера на републиканците – те също преобръщат своята политика. За разлика от предходния период, те се стремят да **намаляват** военния бюджет. Но те не могат да „компенсират“ силната и последователна политика на републиканците за увеличаване на военния бюджет и общата динамика си остава възходяща.

Тези „детайли“ се отнасят както за 15-, така и за 8-годишния цикъл, като по-ясно са изразени при 15 годишния цикъл.

⁶³ След използване на новите данни за периода 1947-2014 г. се установи, че трендът на военния бюджет също е **изцяло възходящ**.

Но, както вече отбелязахме, през първото десетилетие на XXI век антилибералната политика на две последователни републикански правителства доведе до големи мащаби на световната икономическа криза. Така че в момента актуалният въпрос е **пречупване на антилибералната политика**, започната от републиканците през първото десетилетие на XXI век, а не обратното – поддържане и засилване на тази политика, към което тласкат правителството на демократа Обама общественото мнение и професионалните гилдии на икономисти, социолози, политолози и пр. Защо? Защото сегашната икономическа политика има своята „инерционност“ и може в близко бъдеще да промени низходящия тренд. А трендът на намаляване на правителствените разходи спрямо БВП от 1991 г. трябва да се запази, а не да се измени. В момента делът на правителствените разходи спрямо БВП е по-висок от изходната година – 1947-а. При това трябва да се има предвид, че въпросната година – 1947-а, е скоро след Втората световна война, а преразпределителните функции на държавата в икономиката в този период е много висока.

Така че пак ще повторим – не отказ от хипотетичен икономически либерализъм, а напротив – промяна на антилибералната политика, започната от двете републикански правителства през първото десетилетие на XXI век е нужната за намаляване на мащабите на иначе неизбежните за капиталистическия начин на производство и особено за сегашния етап кризи. Но за да стане това, е необходимо да се променят агресивните нагласи на англосаксонските елити и на първо място – на американските англосаксонски и еврейски елити. Необходимо е да се осъзнае от общественото мнение и професионалните гилдии на икономисти, социолози, политолози и пр., че прахосването на човешки труд – жив и овеществен, от военнопромишления комплекс на САЩ през втората половина на XX и първото десетилетие на XXI век е силно рисков фактор за американското и световното икономическо развитие. То е и причина за големия мащаб на световната икономическа криза от 2008-2010 година. Обществено мнение и професионалните гилдии на икономистите, социолозите и пр. трябва да оказват натиск върху англосаксонските елити и в частност върху американския елит за **либерализация** на тяхната икономическа политика и **конверсия** на американското военнопромишлено производство. Това е единственият начин да се тушират рисковете от нови войни и мащабни световни кризи.

2.3.2. Как влияе на отношенията между Европа и САЩ агресивната политика на американските англосаксонски и еврейски елити?

а) Агресивната политика на тези елити има и международни измерения. Тя създава **напрежение** между тях самите, от една страна, и **европейския** елит, от друга. Европейският елит безрезервно подкрепя интересите на американския военнопромишлен комплекс, на американския петролен и наркобизнес, включително и **източвайки** в тяхна полза **от данъците на своите граждани**. Световната икономическа криза обаче **променя нещата**. Парите на европейските данъкоплатци не стигат, за да се „кърпят“ всички дупки. Ето защо Ангела Меркел отказва на американската

корпорация „Дженерал моторс“ да налее в собствените си „джобове“ от парите на германските данъкоплатци. Някои европейски страни изтеглят военните си контингенти в Ирак и отказват да харчат парите за своите данъкоплатци в Афганистан. Нещо повече! А. Меркел си позволява да повдигне въпроса пред американския елит, че покровителството на американските служби над косовските големи наркотрафиканти и пречките, които американските военни създават на германските служби да се занимават с косовската мрежа на наркоканалите към Германия, вече са **неприемливи** за германското правителство, защото то преценява **двойното увеличение на потреблението на наркотиците в Германия** като **рисково за страната**.

Сблъсъкът на интересите на американския англосаксонски и американския еврейски елит, от една страна, и на европейския елит, от друга страна, се задълбочава във връзка с войната в Украйна. На първо време европейските елити, най-вече германският елит, съдействат безрезервно на американския англосаксонски и американския еврейски елит в разпалването на гражданска война в Украйна. През 2015 г. обаче, когато планове на американския елит да разпали война между НАТО и Русия на европейска територия – чрез ескалация на гражданската война в Украйна, стават съвсем очевидни, европейските елити започват да се противопоставят на тези американски намерения. Канцлерът на Германия Ангела Меркел и президентът на Франция Франсоа Оланд правят спешно посещение в Москва при Путин. В Беларуската столица Минск се провеждат две съвещания между Украйна, двете нови украински републики – Донецката народна република и Луганската народна република, с посредничеството на Русия, и на Германия и Франция като представители на Европейския Съюз. На тях се сключват споразумения за прекратяване на огъня и изтегляне на тежкото въоръжение на определено разстояние от фронтовите действия. Тези споразумения дават кратък отход на изстрадащото население от двете нови украински републики и населението на прифронтовата полоса.

Освен това, през февруари и началото на март 2015 г. елитите на водещите европейски страни се опитват да убедят американските англосаксонски и еврейски елити да не вземат решение за официално въоръжаване на киевската хунта. Това показва известно дистанциране на европейските елити от политиката на разпалване на световна война от страна на американския елит.

б) Агресивността на англосаксонския и в частност на американския елит създава **сериозни напрежения в отношенията между САЩ и Русия**, чиято ядрена мощ е съизмерима с американската. Капиталът не търпи национални граници. Гигантските невъзобновяеми и особено **възобновяеми** природни ресурси на Русия – дървесина и сладководни източници, са **неустойчиво привлекателни** за най-могъщите световни капитали. Ето защо англосаксонският елит се стреми да постави във **васална зависимост обкръжаващите Русия страни** – например бившите „социалистически“ страни от Централна и Източна Европа, Средноазиатските страни, Украйна, Грузия и пр. Чрез враждебната към Русия политика на местните елити и чрез американските военни бази се оказва натиск за отстъпки върху руския елит. Провежда се целенасочена политика за отстраняване от властта на патриотичните фракции на руския елит. Една от най-важните стъпки в засилването на натиска е дислоциране-

то на „противоракетна“ система в европейските страни, граничещи с Русия. През 2014 и началото на 2015 г. американските англосаксонски и еврейски елити формират концепцията за шестте „прифронтови“ държави. Това са трите прибалтийски държави, България, Румъния и Полша. Именно в тези държави се предвижда дислоциране на елементите на американската „противоракетна“ система. Това създава **нови значителни рискове за сигурността както на нашата държава, така и на човечеството като цяло. Защо?**

в) **Защото България става непосредствена цел на руските стратегически ядрени сили.** През март 2015 г. българският парламент взе решение и започна изграждане – в София, Горна Малина и Варна, на военни структури на НАТО. А това не е „шега работа“. Сегашният български елит за съжаление продължава една вековна традиция на българските политици. Те с „лека ръка“, „**на майтап**“ започват агресивни войни, считайки, че нашите „врагове“ също ще възприемат „на майтап“ нашата агресия. Например след Балканските войни българският политически елит има нагласа, че ние сме „много страшни“, и ако нападнем бившите си съюзници, те ще се „осъзнаят“, ще се „стреснат“ и ще ни отстъпят спорните територии. Нашите политици нападат бившите ни съюзници „**на майтап**“, колкото те да се „осъзнаят“. Но се оказва, че бившите ни съюзници съвсем не „на майтап“ възприемат нашата агресия. Всеки знае какви са трагичните резултати и националната катастрофа от „майтапчийството“ на българския политически елит в разпалването на Междусъюзническата война.

Същото се повтаря през Първата световна война. Същото се повтаря и през Втората световна война⁶⁴. Резултатите от „майтапчийството“ на българския политически елит са безкрайни мъки, глад, мизерия, човешки жертви и национални катастрофи. И сега наследниците на бившия „майтапчийски“ политически елит се възмущават защо е имало „Народен съд“! Имало е Народен съд, защото стремежът на новия политически елит, ядро на който е комунистическият елит, да укрепи властта си, се е опирал на широко обществено мнение, отказващо да приеме „на майтап“ преживените многогодишни мъки, глад, мизерия, жертви и т.н.⁶⁵ Нещата се повтарят и сега. Сегашните политици „на майтап“ ни вкараха в агресивния блок НАТО, на „майтап“ нашите войски участват вече в няколко ужасни войни, на „майтап“ участваме в прикритата война срещу Русия. Дали обектите на нашата агресия този път ще разберат нашето „майтапчийство“ не знаем. Но не изключваме участието ни в агресивни войни пак да доведе до национална катастрофа. Дано да бъркаме!

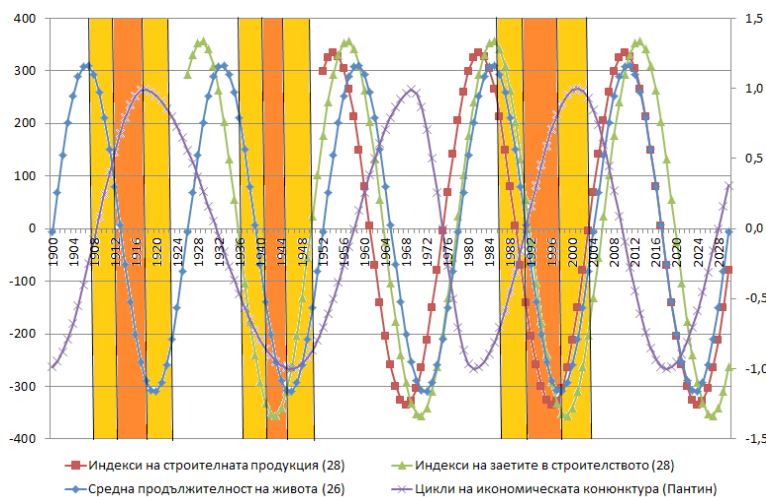
⁶⁴ По време на Втората световна война нашият политически елит „на майтап“ обявява война на САЩ и Англия. На „майтап“ предоставя българската територия и ресурси на Германия за войната ѝ срещу СССР. Впоследствие с „изненада“ установява, че обектите на нашата агресия – САЩ, Англия и СССР, не разбират нашия „майтап“.

⁶⁵ Друг е въпросът имало ли е по-добър вариант. Трудно е да се отговори. По-добър ли е например сръбският вариант? Цената на доблестта и жертвоготовността на сръбския народ и елит им струва 2 милиона жертви. Това ли е по-добрият вариант?

2.4. Наслаждане на локалните и глобалните рискове – „резонират“ или не рисковете за България с тези на световната икономика?

Дотолкова, доколкото установихме, че в близко бъдеще поколенските цикли на Саймън Кузнец показват сериозни рискове от опустошение на страната ни, интересно е да се установи има ли наслаждане на тези рискове с рисковете, генерирани от глобалното развитие на световната икономика.

За да установим дали е така, построихме 2 графики, в които, върху динамиката на строителните цикли (поколенски цикли) на Саймън Кузнец в България, поставихме циклите на световната икономика според периодизацията на В. Пантин. Екстраполирахме графиката до 2030 година.

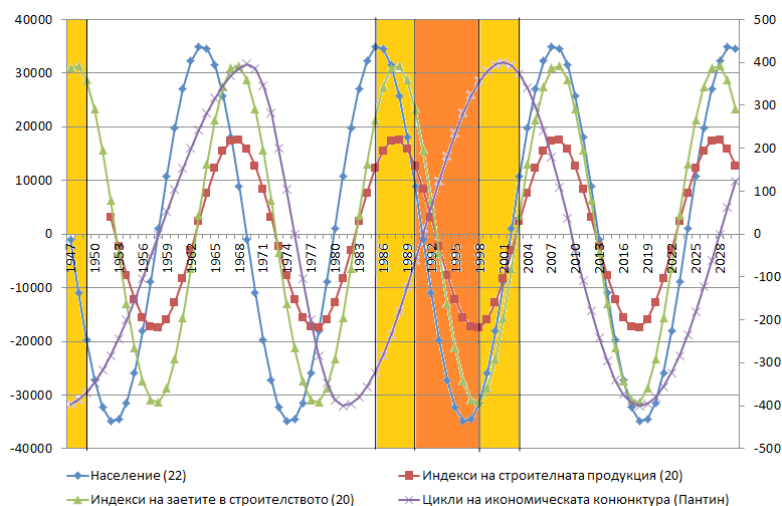

Фигура 12. Строителни цикли в индекса на строителната продукция, в индекса на заетите в строителството и в средната продължителност на живота и цикли на икономическата конюнктура

Тази графика показва, че има наслаждане, и съответно рязко повишаване на рисковете от изтребления на българската нация в настоящия период. Световната икономика е навлязла в най-ниската си фаза, което е силно рисков фактор, а поколенските цикли на Саймън Кузнец за България са в низходящата фаза, която също е особено рискова за изтреблението на нацията. След 2024 г. рисковете от динамиката на световната икономика отслабват, но рисковете, дължащи се на динамиката на поколенските цикли, продължават до 2030 година. След това очевидно двата типа рискове ще са в асинхронна зависимост. Което е добре!

Следователно, най-рисков за съществуването на българската нация е сегашният период – от 2015 г. до средата на тридесетте години на нашето столетие. Като имаме предвид, че след две години най-вероятно САЩ ще имат президент републиканец, а също и това, че той ще е от клана „Буш“, като имаме и предвид, че това ще е пе-

риод и на възходяща фаза на американския военен бюджет, можем да кажем, че **рисковете за съществуването на нашата нация са извънредно големи!**

Фигура 13. Строителни цикли в индекса на строителната продукция, в индекса на заетите в строителството и в броя на населението към 31.12. на всяка година и цикли на икономическата конюнктура

Абсолютно същото показва и наслагването на динамиката на поколенските цикли с дължина на вълната 20 години за индекса на строителната продукция и индекса на заетите в строителството, и за другия показател – броя на населението към 31.12. на всяка година, с дължина на вълната 22 години, върху динамиката на световната икономика. Нещо повече – на тази графика се вижда още по-ярко съвпадането на рисковите зони и съответно „резонанс“ и рязко усилване на рисковете понастоящем и до средата на 30-те години. От средата на 30-те години нататък може да се очаква **асинхронност** на поколенските цикли в България и ритъмът на световната икономика. Което означава, че рисковете за съществуването на нашата нация намаляват.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Разпалването на **война между НАТО и Русия е рисков фактор за съществуването на човечеството като цяло**. Защото тази война неизбежно ще се превърне в термоядрена. Тя най-малкото ще обхване териториите на Северна Америка, Европа и значителна част от Азия. Дори Латинска Америка, Австралия и части от Азия да останат незасегнати от термоядрената война, хората от тези части на земната повърхност също ще бъдат подложени на радиацията и геологическите катастрофи, съпътстващи термоядрената война. Световната икономика ще бъде разрушена. В останките на човечеството ще започнат непредсказуеми мутации и епидемии. Тези

еписидемии, които ще се дължат на мутирaли микрoорганизми, могат да унищoжат „до крак“ оцелялото на повърхността чoвечество. Между елитите, скрити в подземните си градове, ще продължи войната за контрол над златните запаси и за унищoжаване на конкуренцията. Колко и кои от тези елити ще оцелеят е трудно да се предскаже. Но, които и да оцелеят, те ще водят жалко съществуване.

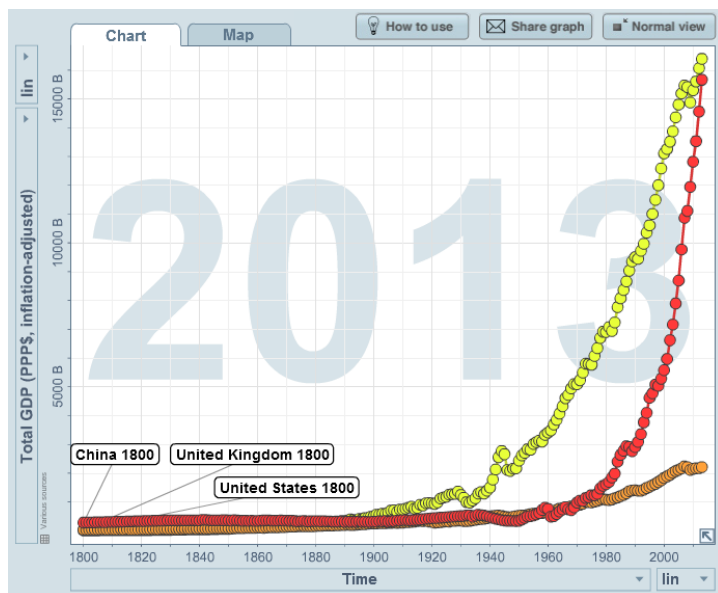
Можем ли да се надяваме, че американският англосаксонски и американският еврейски елити ще осмислят рисковете за световната икономика и за международните отношения, реалните рискове от разпaлване на световна термоядрена война и това съответно да окаже някакво влияние върху тях и да ги накара да преосмислят своята агресивност? Засега не виждаме индикатори за подобна промяна. Не виждаме **никакви опити да започне процес на конверсия на американския военно-промишлен комплекс**, а това е първото условие за промяна на агресивната външна политика. За съжаление, перспективите за съществуването както на България, така и на света като цяло, са твърде, твърде мрачни...

ЛИТЕРАТУРА:

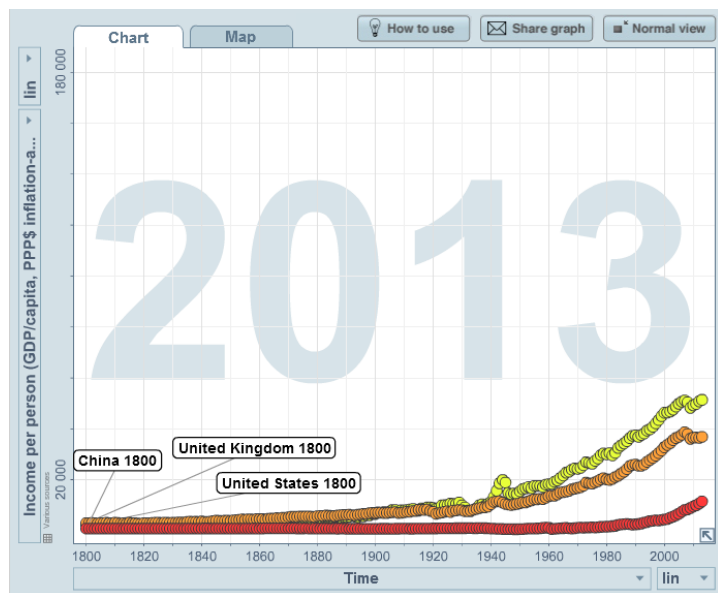
1. „САЩ пред фалит след провал на преговорите за дълга“, в. „Труд“, 24 юни 2011.
2. Ангелов, И., Световната икономическа криза и България. В: „Световната криза и икономическото развитие“, Сборник доклади от юбилейна международна научна конференция, Том 1, изд. „Наука и икономика“, Икономически университет Варна, 2010.
3. Бродел, Ф., „Световното време“, изд. „Прозорец“, С, 2005.
4. В. „Труд“, 30.06.2011.
5. В. „Демокрация“, 29.01.1991.
6. В. „Демокрация“, 31.01.1991.
7. В. „Дума“, 01.02.1991.
8. В. „Дума“, 03.02.1991.
9. В. „Труд“, 24.06.2011.
10. В. „Труд“, 03.08.2011.
11. Величкова Н., Ч. Русев, Т. Якова. Теория на статистиката и статистика на вътрешната търговия. ИК „Галактика“, Варна, 1991.
12. Геров, К., „Модели на ликвидиране на предприятия“, в „Българската икономика: реформи, промени и перспективи“, С, 1996.
13. Дончев, С., „Разпадане на българските предприятия и реструктуриране на индустриалната дейност“, в „Променящите се лица на демокрацията, икономическа, индустриална, политическа“, ИФПШ, С, 2000.
14. Желязкова, М., „Деформации на трудовия пазар“. В: „Променящите се лица на демокрацията, икономическа, индустриална, политическа“, ИФПШ, С.
15. Колев, Б., Икономическа култура, УИ „Стопанство“, С, 2008.

16. Костов, Г., „Смяната на социално-икономическата система“, сп. „Ново време“, 1991, №10.
17. Кръгла маса, ИК „Библиотека 48“, София.
18. Маркс, К., По еврейския въпрос, Съчинения, т. 1.
19. Найденов, Г., „Стогодишната парадигма“, изд. на Институт по социология, БАН, С., 2003.
20. Найденов, Г., Българският етнически модел – представителство на българския национализъм и патриотизъм в 41-то Обикновено народно събрание. В: Българският етнически модел политическа митология или проблемна реалност?, изд. „Авангард Прима“, С., 2011.
21. Найденов, Г., К. Харалампиев. Прогнозиране на кризи – икономическата динамика на Китай и „светлите перспективи“. Четвърта международна научна конференция „Общество на знанието“, Несебър, 2011.
22. Найденов, Г., К. Харалампиев. Глобалната власт – рискове за близкото бъдеще, „Икономически и социални алтернативи“, 2012, №2.
23. Найденов, Г., К. Харалампиев. Дългите вълни на Кондратиев при „социализма“, Издателски комплекс-УНСС, С., 2014.
24. Найденов, Г., Стогодишната парадигма, изд. на Института по социология на БАН, С., 2003.
25. Оте, М., Кризата идва, изд. „ЕАСТРА ХОЛДИНГ ГРУП“ АД, С., 2006.
26. Пантин, В., Циклы и ритмы истории. Издателство „Аракс“, Рязан, 1996.
27. Пантин, В. И., В. В. Лапкин. Философия исторического прогнозирования: ритмы истории и перспективы мирового развития, изд. „Феникс+“, Дубна, 2006.
28. Сапир, Ж., Завръщането на протекционизма и яростта на неговите противници. „Монд дипломатик“, март 2009.
29. Харалампиев, К., Г. Найденов. Съкращават ли се дългите вълни на Кондратиев? Случаят Китай и Великобритания. Юбилейна научна конференция „Статистика, информационни технологии и комуникации“, София, 2011.
30. Aviva Aron-Dine, Isaac Shapiro. (2007) „Share of national income going to wages and salaries at record low in 2006“, Centter on Budget and Policy Priorities, Вашингтон, 29 март 2007.
31. Haralampiev, K., G. Naidenov. Waves of the Change and Change of the Waves. (Analysis of the Shortening of the Kondratiev Waves by Moving Sub-Periods). Sociological Problems, Specail Issue, 2010.
32. Naidenov, G., K. Haralampiev. Cyclic Recurrence of Foodstuffs and Non-foodstuffs Price Level in Bulgaria during XX Century. Economic Alternatives, 2007, Vol. 7.
33. Sharp, T. Current U.S. Defense Spending vs. Spending Since 1948. http://armscontrolcenter.org/policy/securityspending/articles/022609_fy10_topline_growth_since48/, 2009.
34. Wikipedia. List of Presidents of the United States. http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Presidents_of_the_United_States

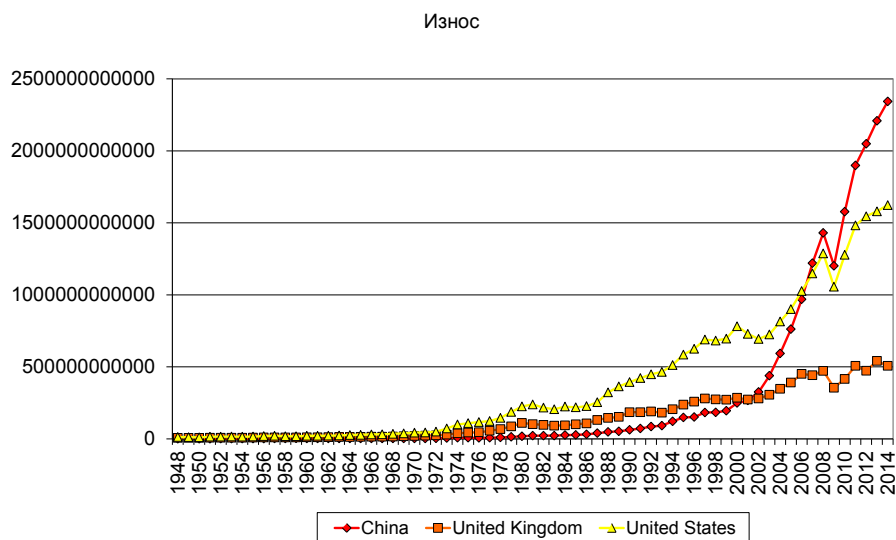
Приложение 1. Допълнителни фигури, илюстриращи съществени моменти от основния текст:

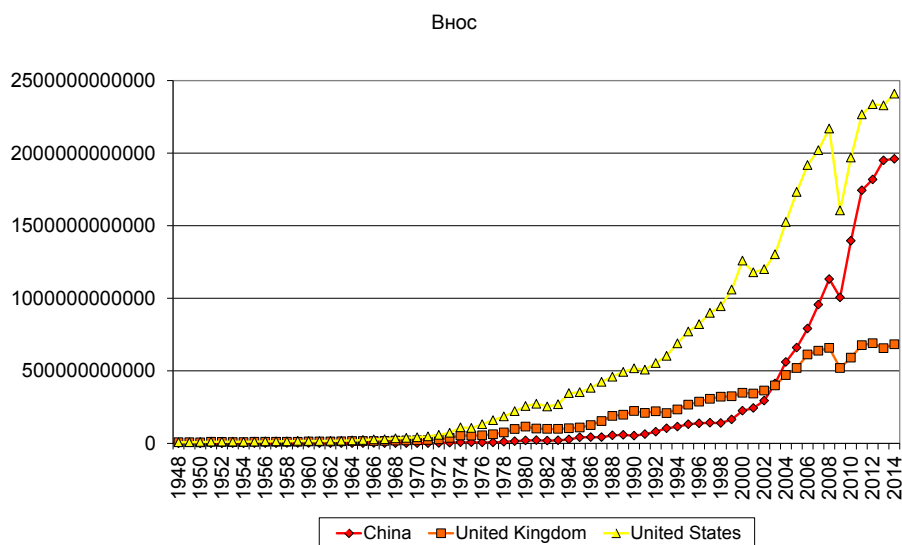
Фигура 1. БВП по паритет на покупателната способност, съпоставими цени (Източник: gapminder.org)

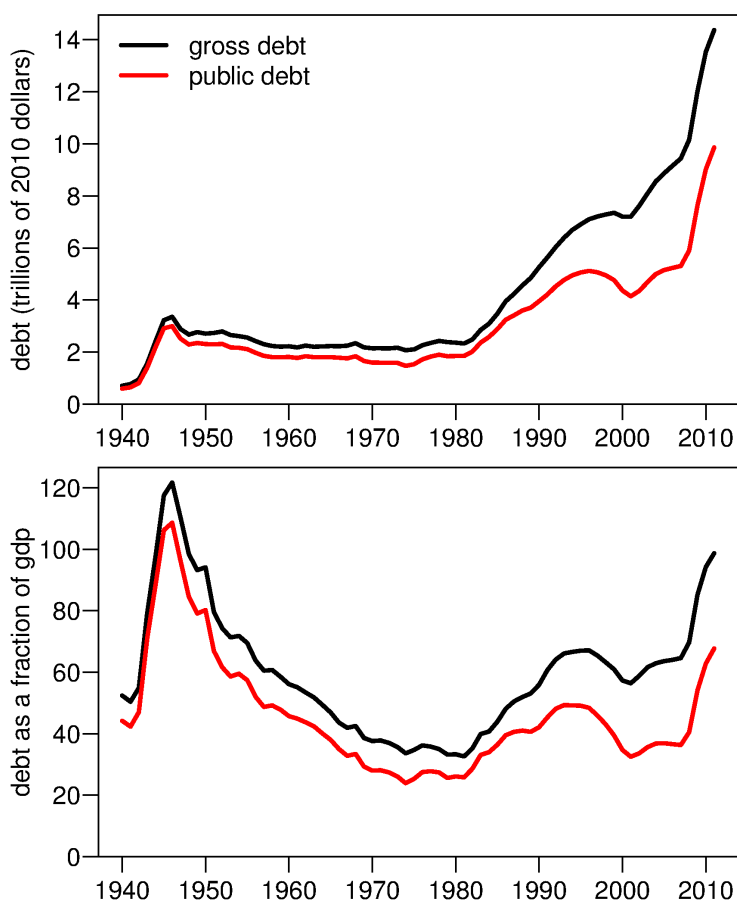
Фигура 2. БВП на глава от населението по паритет на покупателната способност, съпоставими цени (Източник: gapminder.org)

Фигура 3. Износ в долари, текущи цени (Източник: Световна търговска организация)

Фигура 4. Внос в долари, текущи цени (Източник: Световна търговска организация)

Фигура 5. Брутен и държавен дълг на САЩ в трилиони долари и в процент от БВП, съпоставими цени (Източник: <http://en.wikipedia.org/wiki/File:USDebt.png>)

ЛОКАЛНИ И ГЛОБАЛНИ РИСКОВИ ФАКТОРИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА БЪЛГАРИЯ И СВЕТА ПРЕЗ ВТОРОТО ДЕСЕТИЛЕТИЕ НА XXI ВЕК

Резюме:

Изследват се рисковете пред България, дължащи се на лошите практики на управляващата класа да „ускорява“ процесите на концентрация и централизация на капитала чрез подлагането на нацията на дестабилизация и разруха. Тези рискове се разглеждат във връзка с фазата, в която се намира българската икономика от сегашния поколенски цикъл на Саймън Кузнец, и нарасналата вероятност за опустошение на сегашното ново трудовоактивно поколение. Глобалните рискове са свързани преди всичко с особеностите в развитието на световната икономика и, по-точно, с процесите на преместване на центъра на световния пазар от САЩ в Китай; със задълбочаващия се васалитет на европейския и в частност на българския политически елит спрямо американския англосаксонски и американския еврейски елити. Разглежда се наслагването на локалните и глобалните рискове през второто десетилетие на XXI век.

LOCAL AND GLOBAL RISK FACTORS FOR THE DEVELOPMENT OF BULGARIA AND THE WORLD IN THE SECOND DECADE OF THE 21ST CENTURY

Abstract:

The study considers the risks for Bulgaria that are the result of the bad practices of the ruling class to „accelerate“ the processes of concentration and centralisation of capital through the destabilization and destruction of the nation. These risks are considered with reference to the phase from Kuznets generation cycle in which the Bulgarian economy is at the moment as well as the increased probability for ravage of the present new working generation. The global risks are mostly connected with the specifics of the development of the world economy and the processes of translocation of the world trade hub from the USA to China in particular; with the increasing vassalage of the European and, in particular, the Bulgarian political elite from the American Anglo-Saxon and American Jewish elites. The overlay of local and global risks during the second decade of the 21st century is considered as well.